SKI BEDY SKY

POWIAT BIELSKI

Beskidzkie wędrówki

PUNKTY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W BESKIDACH
Bielsko-Biała: pl. Ratuszowy 4, tel. 33 819 00 50, 33 819 00 60, www.it.bielsko.pl
Brenna: ul. Wyzwolenia 77, tel. 33 858 69 71, www.turysta.brenna.org.pl
Frydlant nad Ostrawicą: ul. Hlavní 1755, tel. 420 558 606 300, 420 603 264 058, www.kcfno.cz
Istebna: Istebna 68, tel. 33 855 61 58, 516 195 614, www.istebna.eu
Jaworze: ul. Wapienicka 25, tel. 33 488 31 16, 33 828 66 78, www.opgj.pl
Jaworze: ul. Zdrojowa 111, tel. 33 488 36 36, www.opgj.pl
Kozy: ul. Krakowska 4, tel. 33 829 86 65, www.kozy.pl
Milówka: ul. Dworcowa 1, tel. 33 863 73 99, www.gok.milowka.pl
Mosty koło Jabłonkowa: Mosty u Jablunkowa 381, tel. 420 558 341 586, 603 825 226, www.gotic.cz
Ostrawica: Ostravice 400, tel. 420 558 682 115, www.infocentrumostravice.cz
Rajcza: ul. Parkowa 2, tel. 33 864 32 30, 661 403 511, www.ckisrajcza.pl
Skoczów: Rynek 18, tel. 33 8533854, www.skoczow.pl
Szczyrk: ul. Beskidzka 41, tel. 33 815 83 88, www.zima.szczyrk.pl, www.lato.szczyrk.pl
Ujsoły: ul. Bystra 1, tel. 33 864 70 36, www.ujsoly.zywiecki.eu
Ustroń: ul. Rynek 2, tel. 33 854 26 53, www.ustron.pl
Węgierska Górka: os. XX-lecia II RP 12, tel. 33 864 21 87, www.wegierska-gorka.opg.pl
Wisła: pl. B. Hoffa 3, tel. 33 855 34 56, 791 400 485, www.wisla.pl
Wisła: ul. Lipowa 4a, tel. 33 855 35 60, 535 543 532, www.pttk.wisla.pl
Żywiec: ul. Zamkowa 2, tel. 33 861 43 10, www.mosir-zywiec.pl

NUMERY RATUNKOWE W GÓRACH:
tel. 985, 601 100 300
darmowa aplikacja RATUNEK

PRZYDATNE STRONY
Informacja turystyczna województwa śląskiego – www.slaskie.travel
Euroregion Beskidy – www.euroregion-beskidy.pl
Euroregion Beskydy – www.regionbeskydy.cz
Powiat bielski - www.powiat.bielsko.pl
Beskid Śląski – www.beskidslaski.pl

Trasy opisane w przewodniku:

- trasa 5-dniowa
- trasa 3-dniowa
- trasy 2-dniowe
- trasy 1-dniowe

Mapa poglądowa w skali 1:200 tys.

Mapy w przewodniku w skali 1:100 tys.

Skoczów
Albrechtice
Zamarski
Łączka
Górki Wielkie
Jaworze
Dolní Těrlicko
Chotěbuz
Gumna
Kisielów
Bładnice
Stanislavice
Ogrodzona
Godziszów
Górki Małe
Český Těšín
Goleszów
Błatnia (Błotny)
917
Hradiště
Cieszyn
Bażanowice
Kozakowice
Koňákov
Ustroń
Równica
884
Brenna
Puńców
Dzięgielów
Cisownica
Žukov
Třánovice
Tošanovice
Hnojník
Ropice
Třinec
Leszna Górna
Orłowa
813
Szczyrk
Kotarz
974
Střítež
Nebory
Czantorla Wielka
995
Trzy Kopce Wiślańskie
810
Nošovice
Dobratice
Komorní Lhotka
Smilovice
Vendryně
Nýdek
Lhoty
Malá Prašivá
706
Řeka
Guty
Oldřichovice
Bystřice
Soszów Wlk.
886
Wisła
Janovice
Raškovice
Frýdlant nad Ostravicí
Pražmo
Tyra
Karpentná
Hrádek
Stożek Wielki
979
Ropice
1083
Ostrý
1044
Košařiska
Návsí
Milíkov
Morávka
Malenovice
Jablunkov
Krásná
Travný
1203
Bocanovice
Písečná
Koniaków
Istebna
Lysá hora
1323
Mosty u Jablunkova
Písek
Ochodzita
895
Ostravice
Čeladná
Dolní Lomná
Bukovec
Jaworzynka
Horní Lomná
Glrová
840
Hrčava
Zwardoń
Smrk
1278
Malý Polom
1061
Velký Polom
1067
Skalité
Sulov
945
Čierne

Beskid Śląsko-Morawski

Beskid Śląski

Beskidzkie wędrówki

Góra Żar

Ostre - widok na Skrzyczne

Informacje ogólne

W przewodniku opisano wycieczki obejmujące Beskid Śląski oraz fragmenty Beskidu Małego, Żywieckiego i Śląsko-Morawskiego. Trasy wielodniowe biegną górskimi grzbietami z noclegami w schroniskach, jednodniowe pozwalają na krótkie wypady z podgórskich miejscowości. Teren ten należy do najbardziej zagospodarowanych turystycznie w całych Beskidach. Gęsta sieć szlaków pieszych, duża ilość górskich schronisk oraz mnogość obiektów noclegowych w pobliskich kurortach wypoczynkowych sprawia, że możliwości planowania tras są wręcz nieograniczone. Duża ilość malowniczych górskich hal i polan zapewnia turystom szerokie panoramy. Wiele atrakcji w położonych tu miejscowościach gwarantuje różnorodność w spędzaniu wolnego czasu.

Głównym pasmem opisywanym w przewodniku jest **Beskid Śląski**. Położony jest między doliną Olzy, która oddziela go od Beskidu Śląsko-Morawskiego, Kotliną Żywiecką, za którą znajduje się Beskid Mały i doliną Soły, która oddziela go od Beskidu Żywieckiego. Na północy opada stromym progiem do Pogórza Śląskiego, na południu przechodzi w Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie.

Główny grzbiet Beskidu Śląskiego ma kształt rogala, złożonego z dwóch pasm: Czantorii i Stożka oraz Baraniej Góry i Skrzycznego. **Pasmo Czantorii i Stożka** znajduje się między dolinami Olzy i Wisły, w większości biegnie nim granica polsko-czeska. Zaczyna się w Ustroniu, nad którym góruje Czantoria Mała (866 m) i najwyższa w całym paśmie Czantoria Wielka (995 m). Dalej grzbiet biegnie na południe, przez Soszów Wielki (886 m) i Stożek Wielki (979 m) do Kiczor (990 m). Tu skręca na wschód i opada na Przełęcz Kubalonka (761 m). Od Czantorii Małej odchodzą na zachód boczne grzbiety Ostrego (709 m) w stronę Trzyńca oraz Tułu (621 m) w stronę Goleszowa. Od Stożka Wielkiego odbiega na stronę czeską grzbiet Łączki (835 m).

Jezioro Międzybrodzkie i Żar

Milówka - Soła, most kolejowy i Zabawa

Za Przełęczą Kubalonka zaczyna się najwyższe w Beskidzie Śląskim **Pasmo Baraniej Góry i Skrzycznego**, zwane też Pasmem Wiślańskim. Ciągnie się między dolinami Malinki i Żylicy oraz doliną Soły i Kotliną Żywiecką. Początkowo biegnie na wschód, przez Karolówkę (931 m), by kulminować w Baraniej Górze (1220 m). Następnie skręca na północ, przez Magurkę Wiślańską (1140 m), Zielony Kopiec (1152 m) i Malinowską Skałę (1152 m) by kulminować w najwyższym szczycie całego Beskidu Śląskiego – Skrzycznem (1257 m) i opaść stromo do doliny Żylicy. Karolówka wysyła na południe grzbiet łącznikowy z pasmem Ochodzitej, biegnący przez Gańczorkę (909 m) i Tyniok (891 m) na Przełęcz Koniakowską (766 m).

Czantoria i Bukowa spod Kozińców

Kościół Opatrzności Bożej w Bielsku-Białej **Jabłonków - rynek**

Od głównego grzbietu Beskidu Śląskiego odbiegają dwa boczne pasma – Równicy oraz Klimczoka. Połączone są z głównym grzbietem pasmem, odchodzącym od Malinowskiej Skały przez Malinów (1115 m), Przełęcz Salmopolską (934 m) i Kotarz (974 m) na Przełęcz Karkoszczonka (729 m). **Pasmo Równicy** biegnie na zachód od Przełęczy Salmopolskiej przez Jawierzny (802 m), Smerekowiec (853 m) i Trzy Kopce Wiślańskie (810 m). Dalej skręca na północ, prowadząc między dolinami Wisły oraz Leśnicy i Brennicy przez Świniorkę (700 m), Orłową (813 m) i Równicę (884 m), by opaść do Pogórza Śląskiego.

Pasmo Klimczoka zaczyna się w Górkach Wielkich i biegnie na wschód przez Zebrzydkę (577 m), Czupel (746 m), Wielką Cisową (878 m), Błatnią (917 m), Stołów (1035 m) i Trzy Kopce (1082 m), by kulminować na Klimczoku (1117 m) i opaść przez Magurę (1109 m) do Kotliny Żywieckiej. Od Błatniej odchodzi na północ ramię Przykrej (824 m), Wysokiego (756 m) i Kopanego (690 m), a do Klimczoka grzbiet Szyndzielni (1028 m) i Koziej Góry (683 m).

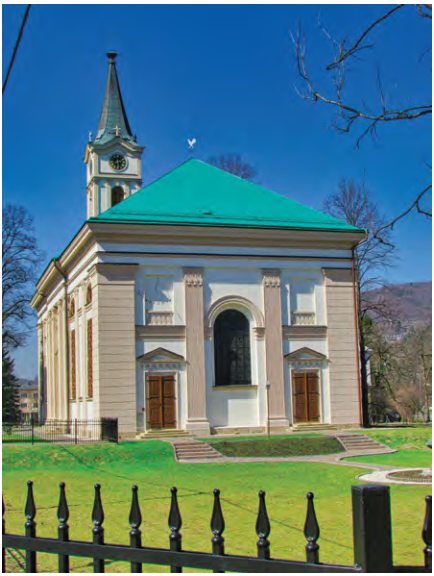

Wisła - kościół ewangelicki

Skoczów - rynek

Wisła - Zameczek Habsburgów

Beskid Śląski łączy się przez **Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie**, którym biegnie główny grzbiet Karpat, z Beskidem Śląsko-Morawskim i Żywieckim. Zaczyna się na Przełęczy Jabłonkowskiej (553 m), oddzielającej je od Beskidu Śląsko-Morawskiego i biegnie przez Girową (840 m) do najwyższej Ochodzitej (895 m).

Beskid Śląsko-Morawski zaczyna się na Przełęczy Jabłonkowskiej (553 m), jego główny grzbiet biegnie na zachód, w większości granicą czesko-słowacką, przez Kostelky (962 m), Wielki Połom (1067 m) i Mały Połom (1061 m) do Sulova (945 m). Od ostatniego ze szczytów odchodzi boczny, ale o wiele wyższy grzbiet, kulminujący w najwyższym szczycie całego pasma – **Łysej Górze** (1323 m). Natomiast od Małego Połomu odchodzi na północ długi grzbiet Ropicy (1082 m), kończący się Praszywą (843 m) i Małą Praszywą (706 m).

Katedra św. Mikołaja w Bielsku-Białej

Przewodnik obejmuje **Pasmo Romanki Beskidu Żywieckiego**. Zaczyna się on w Ujsołach i biegnie na północny wschód przez Redykalny Wierch (1144 m), Boraczy Wierch (1244 m), Lipowski Wierch (1324 m) i Rysiankę (1322 m), by kulminować w Romance (1366 m).

Jezioro Międzybrodzkie

Wielka i Mała Czantoria

Od Redykalnego Wierchu odchodzi na północny zachód, oddzielony Halą Boraczą (849 m) grzbiet Prusowa (1010 m), natomiast od Romanki pasmo Skały (946 m) i Abrahamowa (857 m).

Ostatnim z opisywanych w przewodniku pasm górskich jest **Beskid Mały**. Składa się on z dwóch odrębnych części, oddzielonych przełomem Soły. Na zachodzie znajduje się **Pasmo Czupla**, biegnące od Bielska-Białej Mikuszowic przez Magurkę Wilkowicką (909 m) do najwyższego w całym Beskidzie Małym Czupla (933 m). Na północy łączy się ono przez Przełęcz Przegibek (663 m) z pasmem, biegnącym od Straconki przez Groniczki (833 m) Chrobaczą Łąkę (828 m) i Bujakowski Groń (749 m) do doliny Soły.

Za przełomową doliną Soły położona jest główna część Beskidu Małego - **Pasmo Łamanej Skały**, zwane też Górami Zasolskimi. Opisywany fragment pasma składa się z dwóch grzbietów – Bukowskiego Gronia (767 m) i Wielkiej Bukowej (743 m) oraz Żaru (761 m), Kiczery (827 m) i Kocierza (879 m), zbiegających się przy Przełęczy Kocierskiej (718 m).

W dolinach między górskimi pasmami położone są znane **miejscowości turystyczne**. W dolinie Wisły leży Ustroń z uzdrowiskiem i charakterystycznymi piramidami Zawodzia oraz Wisła, znana ze Skoczni Malinka im. jej najsłynniejszego mieszkańca Adama Małysza. W dolinie Żylicy położona jest narciarska stolica Polski – Szczyrk. U północnych stóp gór leży prężny ośrodek gospodarczy Bielsko-Biała, dzięki licznym zabytkom zwany Małym Wiedniem oraz malowniczy Skoczów. W przełomowej dolinie Soły znajdują się dwa zbiorniki zaporowe - Jezioro Międzybrodzkie i Żywieckie, nad którymi leżą Międzybrodzie Bialskie i Żywieckie. Powyżej, między Beskidem Śląskim i Żywieckim usytuowały się Węgierska Górka, Milówka i Rajcza. Wreszcie na grzbietach pasma Ochodzitej rozłożyła się Trójwieś Beskidzka – Istebna, Jaworzynka i znany ze słynnych koronek Koniaków. Po stronie czeskiej trasy prowadzą do Frydlantu nad Ostrawicą.

Glinne - widok na Pasmo Romanki

Jesienny las w dolinie Zimnika

Historycznie część opisywanego regionu należała do **Księstwa Cieszyńskiego**, położonego między dolinami Ostrawicy i Białej. Po zajęciu większości Śląska przez Prusy w 1740 r. region pozostał w granicach Austrii, a w 1920 r. został podzielony między Polskę a Czechosłowację (obecnie Czechy) wzdłuż grzbietu Pasma Czantorii i Stożka. Za doliną Białej i grzbietem Klimczoka – Kotarza – Baraniej Góry – Ochodzitej znajduje się dawne księstwo oświęcimskie, które weszło w XV w. w skład Małopolski, a w czasie zaborów zostało włączone do Galicji. Jego górska część nosi miano **Żywiecczyzny**. Obecnie całość opisywanych po polskiej stronie terenów wchodzi w skład województwa śląskiego.

Charakterystyczna dla Beskidów jest duża liczba hal i polan z rozrzuconymi po górach osiedlami. Są one pamiątką prowadzonej niegdyś przez **góralskich osadników** intensywnej gospodarki pasterskiej. Nakładanie się różnych elementów etnicznych powodowało wytworzenia bogatej kultury ludowej, łącznie ze specyficznymi gwarami. Na dawnym Śląsku Cieszyńskim mieszkają Górale Śląscy, a na Żywiecczyźnie – Żywieccy. Jednocześnie w okolicach Ustronia, Wisły i Trzyńca występuje śląska gwara cieszyńska, a w rejonie Jabłonkowa i Istebnej – gwara jabłonkowska.

Powiat bielski leży w południowo-wschodniej części województwa śląskiego. Południową część powiatu tworzą pasma Beskidu Małego i Śląskiego, oddzielone Bramą Wilkowicką, północna sięga przez Pogórze Śląskie do doliny Wisły. Tereny powiatu idealnie nadają się do uprawiania turystyki aktywnej. Latem na turystów czeka ponad 230 km znakowanych pieszych szlaków turystycznych oraz 130 km tras rowerowych. Zimą miłośnicy narciarstwa mają do dyspozycji 40 tras zjazdowych oraz nowoczesną infrastrukturę w stolicy sportów zimowych – Szczyrku.

Trasa 5-dniowa

1. Bielsko-Biała Olszówka – Dębowiec – Szyndzielnia – Klimczok-Przełęcz Karkoszczonka
2. Przełęcz Karkoszczonka – Przełęcz Salmopolska - Malinowska Skała – Barania Góra – Przysłop pod Baranią Górą
3. Przysłop pod Baranią Górą – Ochodzita – Jaworzynka – Girowa
4. Girowa – Mosty koło Jabłonkowa – Wielki Połom – Sulov
5. Sulov – Łysa Góra – Ostrawica

01 Bielsko-Biała Olszówka – Dębowiec – Szyndzielnia – Klimczok - Przełęcz Karkoszczonka

Bielsko-Biała Olszówka – 2,3 km – Olszówka Górna – 1,1 km – Dębowiec – 1,8 km – Przeł. Dylówki – 2,6 km – Szyndzielnia – 2,0 km – Klimczok – 0,7 km – Schronisko Klimczok – 2,6 km – Przełęcz Karkoszczonka

13,5 km

5 h

810 m

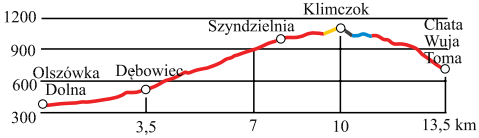

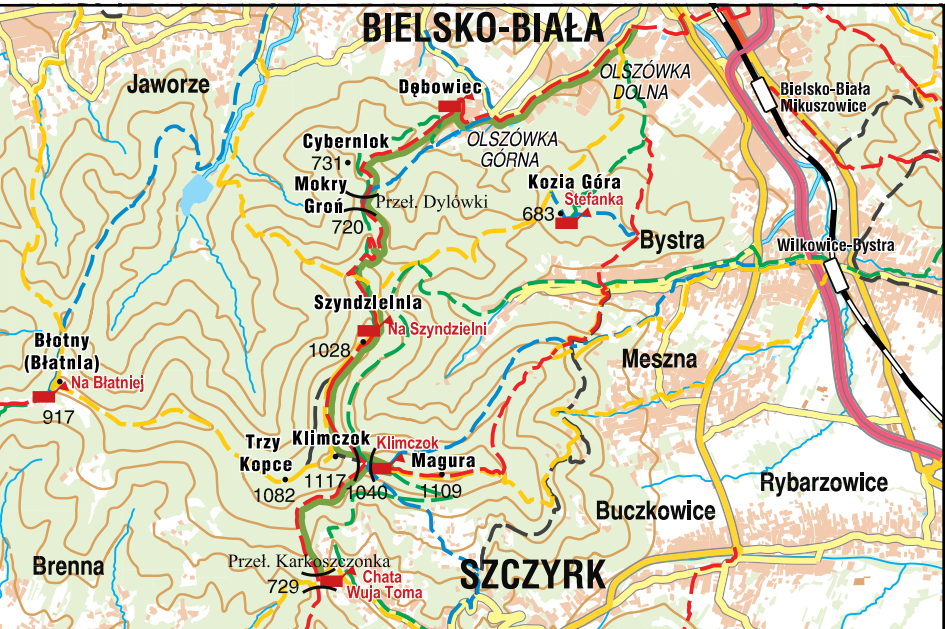

Dębowiec - gospoda

Dębowiec - wyciąg

Trasa zaczyna się w dzielnicy Bielska-Białej – **Olszówce Dolnej** (363 m), przy przystanku końcowym autobusów miejskich Cygański Las. Idziemy szlakiem czerwonym, biegnącym ul. Olszówka, w górę doliny potoku o tej samej nazwie. Za rondem w Olszówce Górnej (443 m) wkraczamy w Pasmo Klimczoka Beskidu Śląskiego. Podchodzimy zakosami do położonej na widokowej polanie ▸ **Gospody Dębowiec** (525 m).

Gospoda Dębowiec powstała w dawnej gajówce, wybudowanej w XIX w. i przejętej w 1895 r. przez organizację Beskidenverein a w 1954 r. przez PTTK. W 1992 r. obiekt przeszedł w ręce prywatne i nadal jest popularnym celem spacerów mieszkańców Bielska-Białej.
W pobliżu gospody znajduje się górna stacja krzesełkowego wyciągu narciarskiego i całoroczny tor saneczkowy. Obok stoi kaplica MB Fatimskiej i pomnik pastora Józefa Schimke (Kamień Seniora), który zmarł tutaj w 1858 r. W miejscu tym odbywały się w czasie kontrreformacji tajne nabożeństwa ewangelickie.

Szlak na Szyndzielnię

Kontynuujemy podejście szutrową drogą wijącą się zboczami Cybernioka (731 m) i Mokrego Gronia na Przełęcz Dylówki (720 m). Następnie zakosami pokonujemy spiętrzenie grzbietu na skraju zarastającej Hali Kamienickiej, przecinając rowerowe trasy singletrack. Po chwili już łagodniej docieramy na siodło pod Szyndzielnią (975 m), gdzie znajdowała się polana Gacioki. Można stąd podejść 300 m w lewo zielonym szlakiem do górnej stacji ▸ **kolei linowej** i wieży widokowej.

Dębowiec - widok na Bielsko-Białą

Klimczok - widok na Magurę

Gondolowa **kolej linowa na Szyndzielnię** powstała w 1953 r. a w latach 1994-95 została gruntownie zmodernizowana. Kamienny budynek górnej stacji dobrze się wpisuje w górski krajobraz. Kolej pokonuje 449 m różnicy poziomów, jazda 6-osobowymi wagonikami trwa 8 minut. W 2015 r. obok stacji powstała 18-metrowa wieża widokowa.

Na siodle schodzimy z linii grzbietu, czeka nas krótkie podejście do ▸ **schroniska Szyndzielnia** (1001 m).

Szyndzielnia - kolejka

Schronisko Szyndzielnia zbudowała w 1897 r. organizacja Beskidenverein z Bielska-Białej, jest ono najstarszym działającym obiektem w polskich Beskidach. Projektant schroniska, Wilhelm Schlesinger inspirował się architekturą bawarską. Obok przyrodnik Edward Schnack urządził alpinarium – ogród górskich roślin. Po II wojnie światowej obiekt przejął PTTK, który w latach 1954-57 wzniósł skrzydło południowe.

Dojścia do Schroniska Szyndzielnia

- z Bielska-Białej Wapienicy - 5,4 km, 2.20/1.25 h
- z Bielska-Białej Kamienicy - 5,6 km, 2.30/1.30 h
- z Bielska-Białej Olszówki Górnej - 4,3 km, 1.50/0.50 h
- z Bielska-Białej Olszówki - 7,9 km, 3.15/1.40 h
- z Bielska-Białej Olszówki - 6,3 km, 2.45/1.45 h
- z Wilkowic - 8 km, 2.55/2.00 h
- ze Szczyrku - 6,6 km, 2.40/1.55 h

Klimczok - schronisko

Klimczok - szczyt

Ze schroniska krótkim podejściem osiągamy szczyt górującej nad Bielskiem-Białą Szyndzielni (1028 m), której nazwa pochodzi od słowa „szyndzioł" oznaczającego gont. Kamienistą drogą podchodzimy nadal, na początku lekko, później nieco stromiej, zmieniając kolor szlaku na żółty, na szczyt ▸ **Klimczoka** (1117 m).

Klimczok jest najwyższym szczytem północnej części Beskidu Śląskiego, stanowiąc zwornik grzbietów Szyndzielni, Magury (1109 m) i Błatniej (917 m). Jego nazwa wiąże się ze zbójnikiem Klimczokiem, który miał ukrywać się w pobliskich jaskiniach. Na szczycie znajduje się przekaźnik RTV, a z przecinki wyciągu narciarskiego rozciąga się ograniczony widok na wschód.

Z Klimczoka schodzimy stromo łącznikowym szlakiem czarnym wzdłuż wyciągu narciarskiego na Siodło pod Klimczokiem (1040 m), zwane też Przeł. Kowiorek. Z siodła warto podejść 300 m szlakiem zielonym do ▸ **Schroniska Klimczok**.

Schronisko Klimczok zbudował bielski oddział organizacji Beskidenverein w 1914 r. na miejscu domku myśliwskiego barona Klobusa. W 1945 r. obiekt przejął PTTK, przy schronisku znajduje się boisko do siatkówki, odkryty basen kąpielowy i ścianka wspinaczkowa.

Dojścia do Schroniska Klimczok

- z Jaworza - 11,4 km, 4.10/3.10 h
- ze Schroniska Szyndzielnia - 2,6 km, 0.50/0.45 h
- z Bielska-Białej Olszówki - 9,2 km, 3.50/2.40 h
- z Wilkowic - 10,2 km, 3.40/2.35 h
- z Wilkowic - 7,3 km, 2.55/1.50 h
- z Wilkowic - 9,3 km, 3.35/2.30 h
- ze Szczyrku - 4,7 km, 2.05/1.15 h
- ze Szczyrku - 5,9 km, 2.25/1.25 h
- z Przełęczy Salmopolskiej - 10,8 km, 3.40/3.20 h
- z Przełęczy Karkoszczonka, 2,7 km, 1.15/0.45 h
- z Brennej Bukowej - 5,1 km, 2.15/1.20 h
- z Brennej - 10,2 km, 3.50/2.50 h

Chata Wuja Toma

Przełęcz Karkoszczonka - widok na Skalite

Z siodła schodzimy szlakiem czerwonym, biegnącym południowymi zboczami Klimczoka do linii grzbietu Trzech Kopców (1081 m). Stąd już bardziej stromym zejściem docieramy na ▸ **przełęcz Karkoszczonka** (729 m), gdzie kończymy pierwszy dzień naszej trasy.

Przełęcz Karkoszczonka oddziela pasmo Klimczoka od grzbietu Kotarza (974 m), znajduje się tu Chata Wuja Toma, urządzona w góralskiej zagrodzie z 1918 r.

Dojścia do Chaty Wuja Toma

- ze Szczyrku - 2,9 km, 1.10/0.45 h
- z Przełęczy Salmopolskiej - 8,3 km, 2.35/2.45 h
- z Brennej - 12,3 km, 4.15/3.45 h
- z Brennej Bukowej - 2,7 km, 1.10/0.45 h

Szyndzielnia- schronisko

Widok na Kotarz

Przełęcz Salmopolska - zajazd

02 Przełęcz Karkoszczonka – Przełęcz Salmopolska - Malinowska Skała – Barania Góra – Przysłop pod Baranią Górą

Przełęcz Karkoszczonka – 5,2 km – Kotarz – 1,8 km – Grabowa – 1,2 km – Przełęcz Salmopolska – 1,4 km – Malinów – 2,2 km – Malinowska Skała – 1,4 km – Zielony Kopiec – 2,2 km – Magurka Wiślańska – 2,2 km – Barania Góra – 2,8 km – Przysłop pod Baranią Górą

20,6 km

6.50 h

1110 m

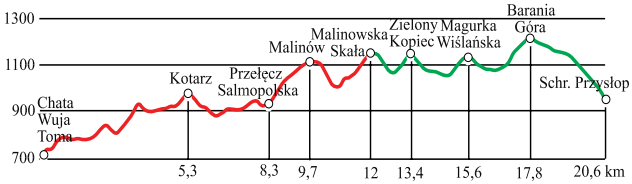

Z Przełęczy Karkoszczonka (729 m) kontynuujemy wędrówkę szlakiem czerwonym, biegnącym grzbietem Kotarza, łączącym pasma Klimczoka oraz Baraniej Góry i Skrzycznego. Zboczem Beskidka (860 m) podchodzimy na siodło z zabudowaniami należącego do Szczyrku osiedla Migdalskie (790 m). Za widokową kulminacją podchodzimy stromo na Beskid Węgierski (Hyrca 929 m), z górną stacją wyciągu narciarskiego z osiedla Brennej – Węgierskiego. Idziemy wyrównanym grzbietem na szczyt najwyższego w okolicy ▸ **Kotarza** (974 m). Schodzimy na siodło, mijając kamienie graniczne na historycznej granicy Śląska i Małopolski. Lekkim podejściem osiągamy Grabową (907 m) i Biały Krzyż (940 m), po czym docieramy na ▸ **Przełęcz Salmopolską** (934 m).

Nazwa **Kotarz** pochodzi od „kocenia się" owiec, które na górskich halach rodziły młode. Na szczycie znajduje się przekaźnik GSM i zbudowany przez ewangelików w 2008 r. ołtarz europejski z kamieniami, przywiezionymi z każdego państwa w Europie. W stronę Szczyrku opadają widokowe polany z zabudowaniami osiedla Kotarz.

Przełęcz Salmopolska oddziela grzbiet Kotarza od Malinowa (1115 m), położonego już w paśmie Skrzycznego – Baraniej Góry. Jej nazwa pochodzi od położonego niżej w dolinie Żylicy osiedla Salmopol, założonego w XVII w. przez uchodźców religijnych z Księstwa Cieszyńskiego. Biegnie tędy zbudowana w latach 1965-68 szosa Szczyrk – Wisła. W okolicy znajdują się zabudowania osiedla Szczyrku – Biały Krzyż, którego nazwa pochodzi od stojącego na przełęczy krzyża. Można się tu posilić w kilku zajazdach regionalnych.

Z przełęczy podchodzimy dość stromo na **Malinów** (1115 m), na którego zboczach znajduje się kilka jaskiń. Wkraczamy w rejon zarastających młodnikiem dużych wyrębów świerka, powstałych na skutek klęski ekologicznej (ekspansja kornika, wiatrołomy), które będą nam towarzyszyć do Baraniej Góry. Schodzimy na Malinowską Przełęcz (1009 m), po czym zdobywamy ▸ **Malinowską Skałę** (1152 m) w głównym paśmie Skrzycznego – Baraniej Góry, którym będziemy dalej szli. Szczyt można minąć łącznikowym szlakiem niebieskim.

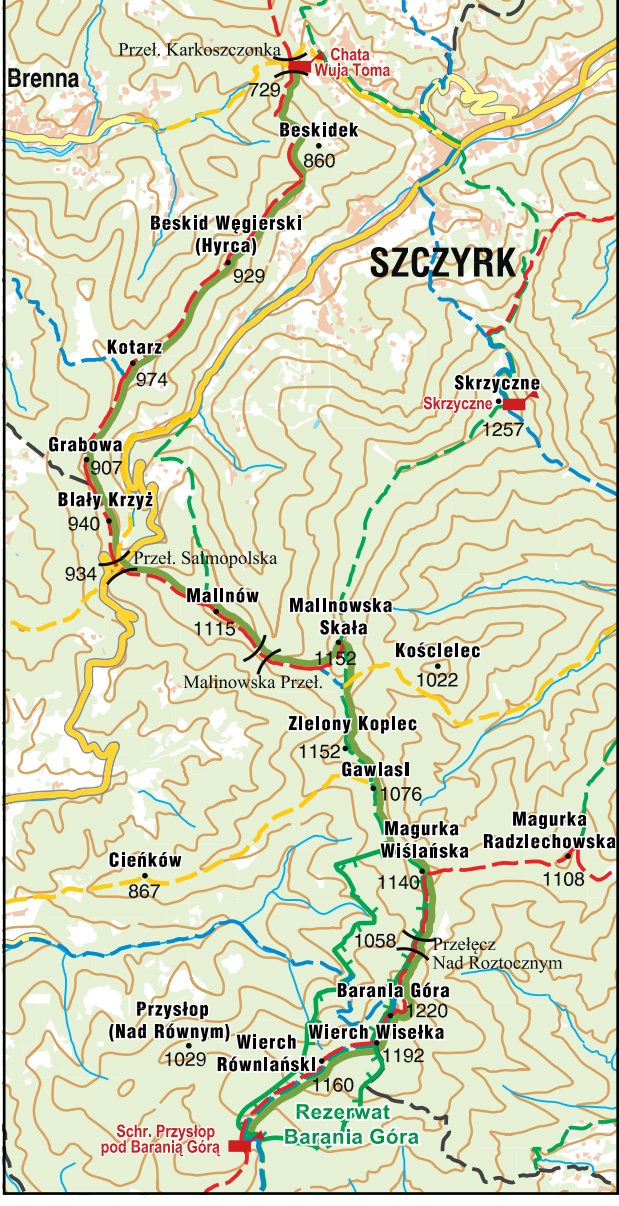

Malinowska Skała - skała na szczycie

Pod Malinowską Skałą - widok na Kościelec

Malinowska Skała zbudowana jest ze zlepieńców występujących na grzbiecie, biegnącym w kierunku Kotarza. Tworzą one pod szczytem 6-metrową wychodnię skalną, mającą status pomnika przyrody. Z wylesionego szczytu rozciągają się rozległe panoramy, doskonale stąd widać pobliską kopułę Skrzycznego.

Z Malinowskiej Skały kontynuujemy wycieczkę szlakiem zielonym, schodzimy na siodło, gdzie dociera łącznikowy szlak niebieski, stromym podejściem osiągamy **Zielony Kopiec** (1152 m), którego nazwa pochodzi od dawnych kopców na granicy Śląska i Małopolski. Schodzimy na kulminację Gawlasiego (1076 m), po czym osiągamy **Magurkę Wiślańską** (1140 m), gdzie odchodzi boczny grzbiet Glinnego w kierunku Węgierskiej Górki. Schodzimy na Przełęcz nad Roztocznym (1058 m), by stromym podejściem osiągnąć szczyt ▸ **Baraniej Góry** (1220 m).

Barania Góra to drugi po Skrzycznem najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego, będący po rozległych wyrębach znakomitym punktem widokowym. Dodatkowo na szczycie zbudowano w 1991 r. 15-metrową wieżę widokową, z której widać pasma beskidzkie, Małą Fatrę i Tatry. Na zachodnim zboczu utworzono w 1953 r. rezerwat Barania Góra, obejmujący mieszany las jodłowo-świerkowo-bukowy o pierwotnym charakterze, w wyższych partiach przechodzący w górnoreglowy bór świerkowy. W rezerwacie mają swoje źródła Biała i Czarna Wisełka, źródłowe potoki największej polskiej rzeki – Wisły.

Barania Góra - wieża widokowa

Hala Barania

Schronisko Przysłop pod Baranią Górą

Ze szczytu schodzimy przez Wierch Wisełka (1192 m) na Wierch Równiański (1160 m), wkraczając w granice rezerwatu. Monotonnym zejściem docieramy na polanę ▸ **Przysłop** (951 m) ze schroniskiem, gdzie kończymy drugi dzień trasy.

Na polanie **Przysłop** arcyksiążę Fryderyk Habsburg zbudował w 1897 r. drewniany domek myśliwski do polowań na głuszce, w którym w 1925 r. urządzono **schronisko Przysłop pod Baranią Górą**. W związku z dużym ruchem turystycznym w latach 1973-79 powstał nowy budynek schroniska a domek myśliwski w 1985 r. przeniesiono do Wisły, gdzie służy za siedzibę PTTK.

W starej goprówce z 1951 r. urządzono w 1994 r. **Baraniogórski Ośrodek Historii Turystyki Górskiej** „U źródeł Wisły", prezentujący zbiory z zakresu historii turystyki w Beskidach i etnograficzne. W starej leśniczówce z 1863 r. mieści się **Izba Leśna** z okazami roślin i zwierząt, dawną kancelarią leśną i ekspozycją na temat rezerwatu Barania Góra.

Dojścia do Schroniska

Przysłop pod Baranią Górą

- z Wisły Głębce – 11,4 km, 4.00/3.15 h
- z Wisły Czarnego Zameczka - 6,4 km, 2.20/1.40 h
- z Wisły Czarnego – 10,1 km, 3.40/3.00 h
- z Węgierskiej Górki – 16,3 km, 5.45/4.55 h
- z Węgierskiej Górki – 14,5 km, 5.30/4.35 h
- z Kamesznicy – 10,2 km, 3.50/3.00 h
- z Kamesznicy Górnej – 6,1 km, 2.20/1.35 h
- ze Zwardonia – 15,7 km, 5.20/4.50 h
- z Istebnej – 9,5 km, 3.10/2.30 h

Barania Góra - widok na Cieńków, Czantorię i Równicę

Muzeum Turystyki Beskidu Śląskiego na Przysłopie

Barania Góra - widok na Skrzyczne

03 Przysłop pod Baranią Górą – Ochodzita – Jaworzynka – Girowa

Przysłop pod Baranią Górą – 1,7 km – Pod Karolówką – 5,0 km – Przełęcz Koniakowska – 2,8 km – Pod Ochodzitą – 0,9 km – Wierch Czadeczka – 4,0 km – Jaworzynka Zapasieki – 4,1 km – Jaworzynka Trzycatek – 0,9 km – Trójstyk – 2,1 km – Herczawa – 2,9 km – Komorowski Groń – 2,4 km – Girowa

27 km
8.10 h
900 m

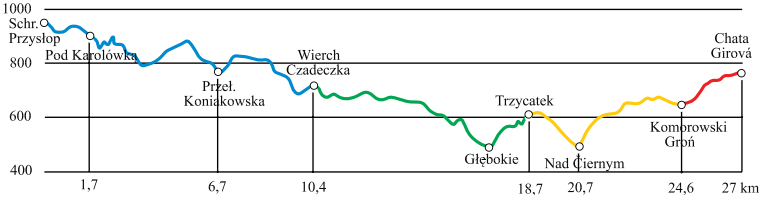

Wychodząc z Przysłopu pod Baranią Górą obieramy szlak niebieski, biegnący w kierunku Zwardonia. Przecinamy dolinkę Czarnej Wisełki i podchodzimy obok kapliczki z krzyżem z 1864 r. na grzbiet **Karolówki** (931 m). Na skrzyżowaniu pod Karolówką schodzimy z głównego grzbietu pasma Skrzycznego i Baraniej Góry, leżącego w Beskidzie Śląskim. Idziemy bocznym grzbietem, biegnącym w kierunku Ochodzitej, omijając szczyt **Gańczorki** (909 m), której nazwa ma pochodzić od garncarza, który mieszkał tu samotnie i popełnił samobójstwo. Kontynuujemy zejście, omijając Małą Gańczorkę (831 m) i docierając do osiedla Polenica. Łagodnym podejściem docieramy pod szczyt **Tynioka** (891 m), wywodzącego się od tyniny – rąbanych siekierą listew świerkowego drewna. Opuszczamy las, wkraczając na teren ▸ **Koniakowa**.

Koniaków to wieś znana ze słynnych koronek koniakowskich, razem z Istebną i Jaworzynką tworzy tzw. Trójwieś Beskidzką. Charakterystyczna dla okolicy jest rozproszona zabudowa, wchodząca wysoko na odsłonięte grzbiety górskie.

Schodzimy wzdłuż zabudowań osiedla Groń na Przeł. Koniakowską (766 m), za którą podchodzimy szosą na ▸ **Koczy Zamek** (847 m).

Ochodzita - widok na Kiczory

Stożek Wielki
979
Stożek
Klczory
990
Przełęcz Kubalonka
761
Beskidek
797
Schr. Na Przysłopie pod Baranią Górą
Karolówka
931
Stecówka
Písečná (Ploseczna)
POLSKA
Młoda Góra
834
Gańczorka
909
Mł. Gańczorka
831
Písek (Piosek)
Złoty Groń
707
Olza
Tynlok
891
Kamesznica
Istebna
Konlaków
Przeł. Konlakowska
766
Koczy Zamek
847
Bukovec (Bukowiec)
Ochodzita
895
CZECHY
Komorovský grúň
733
Jaworzynka
ZAPASIEKI
Muzeum Świerka Istebniańskiego
678
681
Na Działach
701
Glrová
840
Przełęcz Rupienka
672
Lallkl
Durajewski Groń
609
Trzycatek
Wlerch Czadeczka
Chata Girová
Hrčava (Herczawa)
Małojurski Groń
635
Trójstyk
Sołowy Wlerch
841
Zwardoń
Laliki
Šance
608
SŁOWACJA
Čierne
Skallté

Ochodzita - widok na Koniaków

Nazwa **Koczy Zamek** pochodzi od węgierskiego grafa Kocsiego, który wg legendy miał tu tragiczny romans z miejscową góralką. Jednak bardziej prawdopodobna wersja mówi o znajdującym się tu otoczonym wozami, warownym obozie husytów – taborytów (z węgierskiego „kocsi" - wóz). Pod widokowym szczytem znajduje się wyrobisko kamieniołomu.

Koczy Zamek - wyrobisko

Przecinamy szosę Istebna – Milówka i idziemy przez osiedle Pietraszyna. Warto stąd podejść na widokowy szczyt ▸ **Ochodzitej** (895 m).

Ochodzita - widok na Tyniok

Trójstyk - obelisk polski

Ochodzita jest najwyższą kulminacją pasma łączącego Beskid Śląski z Żywieckim i ciągnącego się z Baraniej Góry do Przełęczy Zwardońskiej. Nazwa góry pochodzi od obchodzenia jej przez podróżnych, jadących z Istebnej do Milówki. Charakterystyczny, kopulasty szczyt jest w większości wylesiony, co zapewnia rozległą, okólną panoramę. Obejmuje ona Beskid Śląski, Pasmo Wielkiej Raczy i Pilska Beskidu Żywieckiego, Beskid Śląsko-Morawski, a przy dobrej widoczności Małą Fatrę i Tatry. Na szczycie stoi wieża RTV.

Schodzimy ze szczytu i wracamy na szlak, biegnący przez osiedle **Rupienka** na przełęcz o tej samej nazwie (672 m). Zaraz za przełęczą zmieniamy szlak na zielony. Idziemy wyrównanym grzbietem Wierchu Czadeczki (681 m) z osiedlem ▸ **Wyrchczadeczka**.

W osiedlu **Wyrchczadeczka** znajduje się **Muzeum Świerka Istebniańskiego**, odmiany znanej z wytrzymałości na trudne, górskie warunki i okazałych rozmiarów. Świerk hodowany jest z przeznaczeniem na Beskidzki Bank Genów, obok znajduje się wolierowa hodowla głuszca.

Idziemy szosą prawie płaskim grzbietem (678 m) przez należące do **Jaworzynki** osiedla **Zapasieki** Górne i Dolne. W osiedlu Hasztuba schodzimy przez las do doliny Czadeczki (496 m), znajdującej się już - jako jedna z nielicznych w Polsce - w zlewisku Morza Czarnego. Wkraczamy w pasmo Girowej, czeka nas podejście przez osiedla Głębokie i Kułonek na zbocza Durajewskiego Gronia (609 m). Następnie zboczami Małojurskiego Gronia (635 m) docieramy do osiedla **Trzycatek** (610 m), którego nazwa pochodzi od dawnej komory celnej na przejściu na Węgry, pobierającej cło w wysokości 1/30 wartości towarów. Stąd już blisko do ▸ **Trójstyku Granic** (558 m) .

Trójstyk Granic Polski, Czech i Słowacji powstał po rozpadzie Czechosłowacji w 1993 r., natomiast obecny przebieg granicy polsko-czeskiej istnieje od 1924 r. Na zagospodarowanym turystycznie trójstyku znajdują się trzy osobne słupy graniczne, w rzeczywistości granice zbiegają się w korycie potoku.

Trójstyk

Chata Girová

Przekraczamy granicę, wkraczając na teren Republiki Czeskiej, nadal jednak znajdujemy się na terenie historycznego Śląska Cieszyńskiego. Schodzimy żółtym szlakiem przez osiedle Za Vrškem do doliny potoku Gorilov (504 m), a następnie podejściem na Szańce (608 m) i do wsi ▸ **Herczawa (Hrčava)**.

Herczawa była niegdyś przysiółkiem Jaworzynki, po podziale Śląska Cieszyńskiego w 1920 r. przypadła Polsce, jednak na prośbę mieszkańców została w 1924 r. przyłączona do Czechosłowacji a obecnie Czech. Izolowana wieś oddzielona jest od reszty kraju masywem Girovej. Po odłączeniu od Jaworzynki mieszkańcy wznieśli w 1936 r. drewniany kościół św. Cyryla i Metodego.

Z Herczawy podchodzimy łagodnie wzdłuż granicy na grzbiet Na Działach (701 m) i do osiedla Komorowski Groń (649 m). Zmieniamy szlak na czerwony, podchodząc grzbietem na szczyt Komorowskiego Gronia (733 m) i na południowe zbocze Girowej (840 m), gdzie znajduje się ▸ **Chata Girová** (779 m).

Schronisko Chata Girová zbudował w 1932 r. Klub Czechosłowackich Turystów z Karwiny i pierwotnie nosiło imię budowniczego – Leopolda Dorazila. Po 1945 r. umieszczono tu ośrodek wypoczynkowy zakładów przemysłowych oraz Czechosłowackiego Związku Wychowania Fizycznego i Sportu. Funkcję schroniskową przywrócono w 1993 r.

Dojścia do Chaty Girovej

- z Jabłonkowa – 7,4 km, 2.30/1.55 h
- z Bukowca – 5,4 km, 1.55/1.20 h
- z Bukowca Za Kempou - 6,4 km, 2.10/1,40 h
- z Jaworzynki Trzycatek – 5,3 km, 1.45/1.30 h
- z Jaworzynki Trzycatek – 8,2 km, 2.40/2.25 h
- z Czernego – 4,9 km, 1.55/1.20 h
- ze Świerczynowca – 7,5 km, 2.35/2.05 h
- z Mostów koło Jabłonkowa zastavki – 6,1 km, 2.00/1.40 h
- z Mostów koło Jabłonkowa – 4,2 km, 1.35/1.05 h

04 Girowa – Mosty koło Jabłonkowa – Wielki Połom – Sulov

24,6 km
7.55 h
1070 m

Girowa – 1,8 km - Studeničné – 2,3 km – Mosty koło Jabłonkowa – 3,8 km – Skalka – 1,0 km – Kostelky – 2,7 km – Wielki Połom – 7,5 km – Pod Małym Połomem – 5,3 km - Sulov

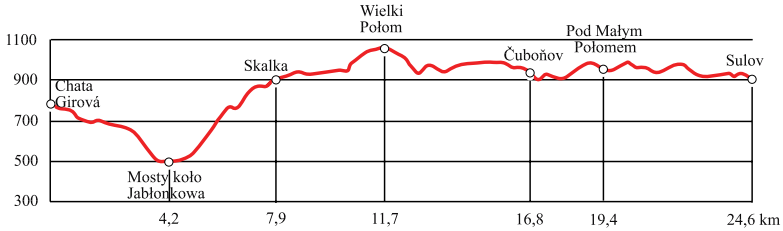

Z Girowej kontynuujemy przejście szlakiem czerwonym. Schodzimy przez osiedla Štípanka i Šuvařina, po lewej stronie widać ścianę wielkiego osuwiska, które miało miejsce 19 maja 2010 r. Mijamy szczyt Studeničný (717 m) i znajdującą się pod nim ▸ **Chatę Studeničné** (681 m).

Chata Studeničné powstała z dawnego budynku gospodarczego pracowników leśnych. W końcu lat 70. XX w. huta w Trzyńcu przebudowała go na schronisko, które od 1989 r. znajduje się w rękach prywatnych.

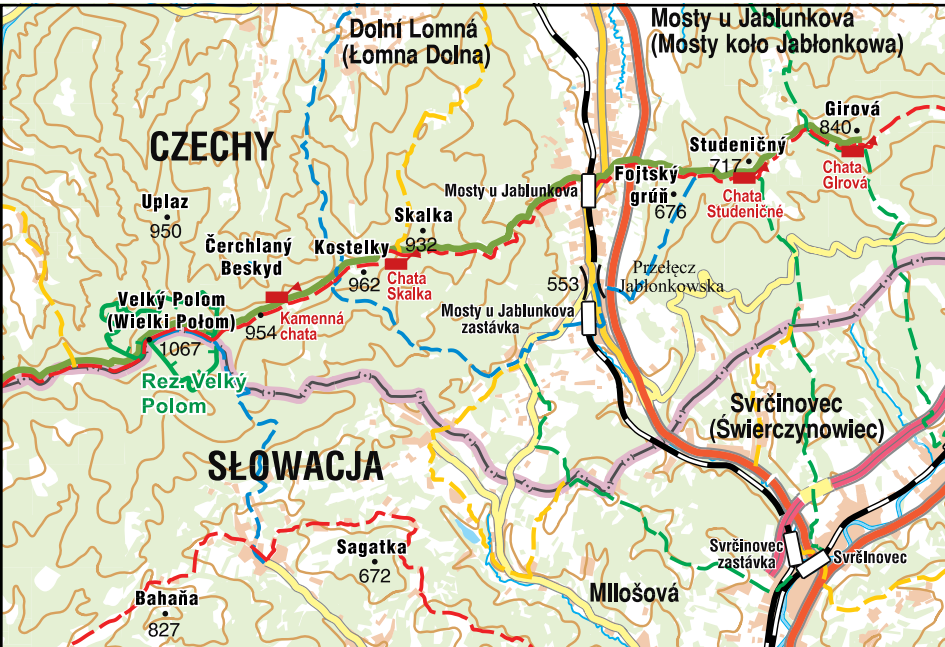

Chata Studeničné

Mosty koło Jabłonkowa - stacja

Z siodła pod Fojtským grúňem (655 m) rozpoczynamy strome zejście w kierunku Mostów koło Jabłonkowa, mijając ośrodek narciarski Skiareál Mosty z torem saneczkowym. Przechodzimy pod wiaduktem szosy Jabłonków – Czadca i docieramy do centrum **Mostów koło Jabłonkowa** (495 m). Na głównej szosie można podejść w prawo do kościoła św. Jadwigi z 1768 r. Docieramy do ▸ **stacji kolejowej.**

Beskid Śląsko-Morawski spod Wielkiego Połomu

Stacja znajduje się na linii kolei koszycko-bogumińskiej, zbudowanej w 1871 r. i przecinającej tunelem Przełęcz Jabłonkowską, oddzielającą Beskid Śląski od Śląsko-Morawskiego. W 1938 r. stację zajęły wojska polskie, na które w nocy 25/26.08. 1939 r. napadła od strony Słowacji niemiecka bojówka, był to jeden z incydentów, prowadzących do wybuchu II wojny światowej. W latach 2007–13 zbudowano nowy tunel, którym jeżdżą pociągi Praga – Koszyce a stary wyłączono z eksploatacji.

Przechodzimy pod torami, opuszczając Beskid Śląski i wkraczając w pasmo Wielkiego Połomu Beskidu Śląsko-Morawskiego. Podchodzimy przez osiedle Na Kamencu z Chatą Zuzana (647 m) do lasu, gdzie robi się stromo. Długim podejściem przez osiedle Podlesí docieramy do osiedla Kyčera i skrzyżowania Pod Skalkou (847 m). Stąd już łagodniej osiągamy główny grzbiet pasma Wielkiego Połomu i ▸ **Chatę Skalka** (906 m).

Chatę Skalka zbudowała w 1928 r. niemiecka organizacja Beskidenverein i stanowiła miejsce spotkań separatystycznej Partii Sudeckoniemieckiej. Po 1945 r. obiekt przechodził zmienne koleje losu, by w 1991 r. przejść na własność Klubu Czeskich Turystów. Po długim remoncie, został w 2002 r. przywrócony do użytku.

Chata Skalka

Chata Severka

Z Chaty Skalka podchodzimy na Kostelky (962 m), obserwując widoki na północ z przecinek zjazdowych tras narciarskich. Na szczycie znajduje się Chata Severka, obsługująca pobliski kompleks narciarski. Schodzimy na siodło pod Kostelkami (928 m), skąd po chwili docieramy do ▸ **Kamennej chaty** (945 m).

Kamenná chata powstała w 1929 r. obok nieistniejącego już schroniska pod Wielkim Połomem. Schronisko spaliło się w 1960 r., na jego miejscu postawiono hotel Tetřev, rozebrany w 1990 r. Obok w 2011 r. zbudowano czynną cały rok wieżę widokową Tetřev, na którą wstęp jest bezpłatny.

Dojście do schronisk w rejonie Kostelek

- ze Świerczynowca – 9,5 km, 3.30/2.40 h
- z Mostów koło Jabłonkowa zastavki – 4,3 km, 1.50/1.05 h
- z Mostów koło Jabłonkowa – 4,9 km, 2.00/1.10 h
- z Boconowic – 8,3 km, 3.10/2.20 h
- z Łomnej Dolnej – 4,8 km, 2.00/1.10 h
- z Łomnej Górnej – 7,3 km, 2.45/2.10 h

Idziemy dalej przez Čerchlaný Beskyd (954 m) do siodła pod Wielkim Połomem (1005 m). Spotykamy tu granicę czesko-słowacką, wzdłuż której będziemy szli do końca trasy. Krótkim podejściem osiągamy szczyt ▸ **Wielkiego Połomu** (1067 m).

Wielki Połom jest najwyższym szczytem w granicznym paśmie Beskidu Śląsko-Morawskiego. Okoliczny pierwotny las bukowo-jodłowy chroni utworzony w 1999 r. rezerwat.

Z Wielkiego Połomu schodzimy na siodło pod Muřinkovým vrchem (940 m), gdzie znajduje się kamienna kaplica z 1910 r. Omijamy Muřinkový vrch (978 m) i Burkův vrch (1032 m), by zboczem kulminacji (1021 m) zejść na siodło Čuboňov (935 m). Oddalamy się od granicy, by zboczami Čuboňova (1014 m) i Małego Połomu (1061 m) dotrzeć na skrzyżowanie pod Małym Połomem (970 m).

Kamenná chata

Wielki Połom

Następnie podchodzimy z powrotem do grzbietu i granicy, by przez Polomkę (984 m) i **osiedle Vilémovice** dotrzeć pod Sulov (943 m). Mijamy murowaną kapliczkę i schodzimy do osiedla ▸ **Bílý Kříž** (905 m) z drewnianą dzwonnicą.

Wieża widokowa Tetřev

W **osiedlu** znajduje się dawny Berghotel, wzniesiony przez niemiecką organizację turystyczną w 1937 r. oraz powstałe w tym samym okresie schronisko Klubu Czeskich Turystów.

Dojście do Sulova

- z Łomnej Górnej – 9,3 km, 3.20/2.45 h
- z Morawki – 4,1 km, 1.40/1.10 h
- z Visalajów – 2,3 km, 1.00/0.40 h
- ze Zlatnika – 6 km, 2.10/1.40 h
- z Zapory Šance – 12,2 km, 4.15/3.35 h
- ze Starych Hamrów – 10,7 km, 3.50/3.05 h
- ze Starych Hamrów Černej – 9,9 km, 3.20/2.40 h
- z Konečnej – 7,4 km, 2.40/2.20 h

05 Sulov – Łysa Góra – Ostrawica

Sulov – 2,1 km – Ježánky – 2,8 km - Vyšní Mohelnice – 5,2 km – Łysa Góra – 2,5 km – Lukšinec – 1,6 km – Butořanka – 3,4 km – Ostrawica

17,6 km

5.40 h

780 m

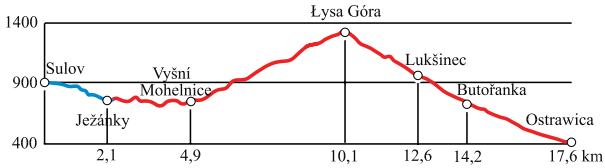

Ostatni dzień naszej trasy zaczniemy w osiedlu **Bílý Kříž** (905 m), skąd udajemy się szlakiem niebieskim, opuszczając grzbiet graniczny Beskidu Śląsko-Morawskiego. Schodzimy na siodło, na którym znajduje się krzyż, od którego nazwę wzięło osiedle i mijamy eksperymentalną pracownię ekologiczną (890 m). Trawersujemy zbocza Smrkoviny (957 m) obok źródła i osiedla Kotosčina.

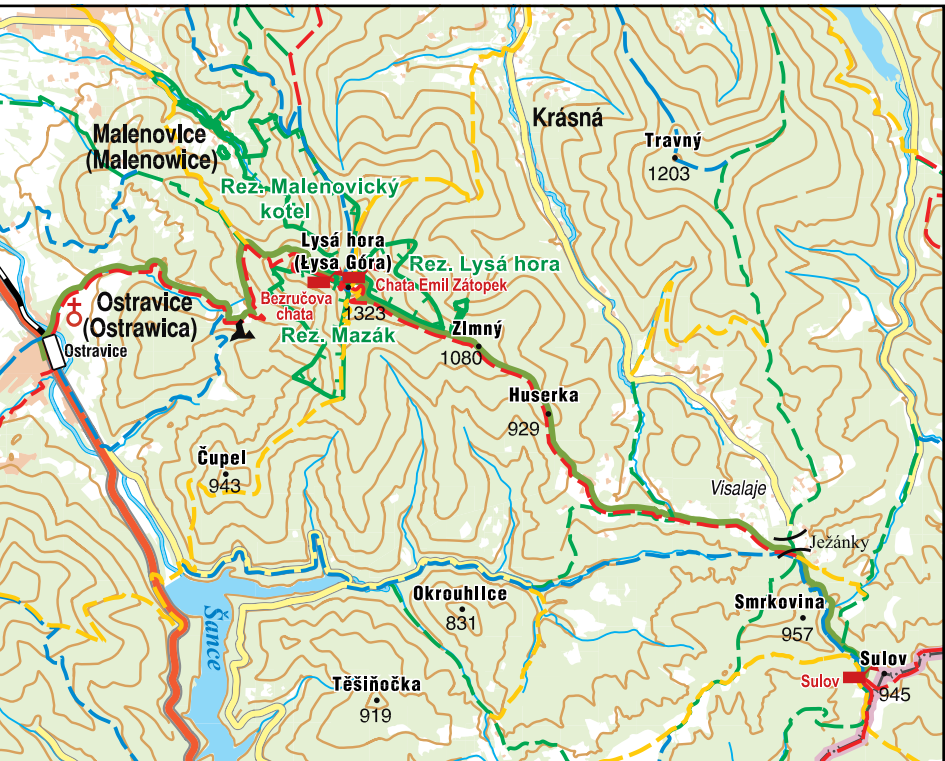

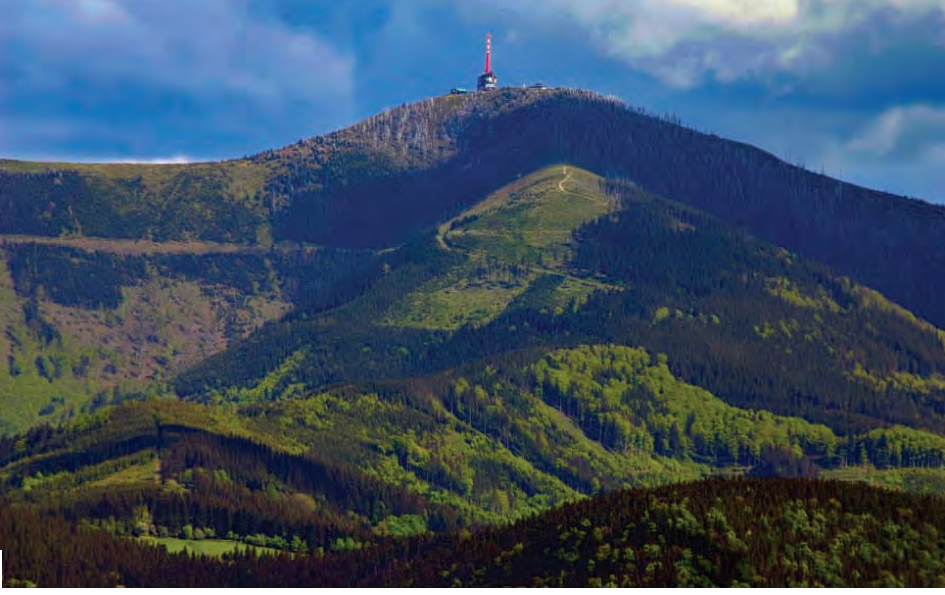

Widok na Łysą Górę

Schodzimy na siodło **Ježánky** (768 m), gdzie grzbiet rozdziela się na dwie odnogi – pasmo Trawnego oraz Łysej Góry, tą drugą będziemy podążać. Pod siodło dochodzą zabudowania osiedla Visalaje z przystankiem autobusowym.

Zmieniamy kolor szlaku na czerwony, czeka nas teraz ciąg położonych na widokowych polanach osiedli, oddzielonych niewielkimi wzniesieniami. Na początek schodzimy na siodło z osiedlem Obidová (743 m). Za wzniesieniem 768 m czeka nas kolejne siodło – tym razem z osiedlem Muroňka (714 m). Wreszcie przez szczyt 750 m docieramy do osiedla **Vyšní Mohelnice** (724 m). Ciągnie się on aż pod szczyt 836 m, pod który podchodzimy. Teraz czeka nas długie podejście wydłużonym grzbietem na Łysą Górę, kilkakrotnie przecinające drogę dojazdową na szczyt. Zdobywamy Huserkę (929 m), za którą można odpocząć w położonej na przełęczy pod szczytem wiacie. Osiągamy szczyt Zimný (1080 m) i rozpoczynamy ostatni etap podejścia. Po prawej zaczyna się ▸ **rezerwat Lysá hora**, położony na wschodnich zboczach góry, opadającej do doliny Mohelnicy. Po dłuższej chwili docieramy do wyciągu narciarskiego, ostatni etap podejścia na ▸ **Łysą Górę** pokonujemy drogą dojazdową na szczyt.

Rezerwat Lysá hora utworzono w 2011 r., chroni on fragmenty pierwotnych górnoreglowych lasów świerkowych.

Łysa Góra (Lysá hora 1323 m) to najwyższy szczyt Beskidu Śląsko-Morawskiego i całego Śląska Cieszyńskiego, położony na zakończeniu bocznego grzbietu, stromo opadającego do dolin Mohelnicy i Ostrawicy. Charakterystyczna śmiała sylwetka szczytu, podkreślona wieżą RTV widoczna jest z daleka, jest to najwyższy punkt całej naszej 5-dniowej trasy. Na szczycie znajduje się przekaźnik telewizyjny o wysokości 78 m, zbudowany w 1980 r. a także stacja meteorologiczna z 1954 r. Z Łysej Góry rozpościerają się rozległe widoki, sięgające polskiej części Górnego Śląska.
Znajdują się tu dwa schroniska – **Chata Emil Zátopek** i **Bezručova chata**. Pierwsze z nich nosi imię wybitnego czeskiego biegacza – Emila Zátopka (1922-2000). Zostało zbudowane w latach 2011-15 na miejscu schroniska Erzherzog-Albrecht-Schutzhaus, wzniesionego przez niemiecki Beskidenverein w 1895 r., które spłonęło w 1972 r. Ze starych budynków zachował się tylko dawny Steinerne haus z 1933 r.
Bezručova chata została wzniesiona przez Klub Czeskich Turystów w 1934 r., jednak również uległa pożarowi w 1978 r. Schronisko udało się odbudować dopiero w latach 2012-15, nosi ono imię czeskiego poety Petra Bezruča (1867-1958), który bywał na Łysej Górze.

Dojście na Łysą Górę

- z Frydlantu nad Ostrawicą – 11,3 km, 4.30/3.00 h
- z Frydlantu nad Ostrawicą – 10,6 km, 4.15/2.45 h
- z Novej Dědiny – 8,7 km, 3.45/2.15 h
- z Ostrawicy zastavki – 8,6 km, 3.45/2.15 h
- z Ostrawicy – 7,5 km, 3.25/2.00 h
- z Ostrawicy – 8,8 km, 3.45/2.15 h
- z zapory Šance – 6,9 km, 3.10/1.50 h
- z Visalajów – 8,5 km, 3.20/2.25 h
- z Krasnej – 6,3 km, 3.00/1.40 h
- z Prażma – 13,5 km, 5.15/3.45 h

Pod szczytem Łysej Góry

Ze szczytu podążamy nadal szlakiem czerwonym, czeka nas teraz długie zejście do doliny Ostrawicy, razem ze ścieżką dydaktyczną Lysá hora. Schodzimy zakosami obok pomnika ofiar Łysej Góry, między dwoma rezerwatami. Po prawej znajduje się ▸ **rezerwat Malenovický kotel,** po lewej idziemy dłuższy czas granicą ▸ **rezerwatu Mazák** .

Rezerwat Malenovický kotel powstał w 2004 r. i chroni strome stoki Łysej Góry, opadające do doliny Slatiny, na których występują ciekawe ekosystemy roślin.
Rezerwat Mazák utworzono w 1956 r. w celu ochrony naturalnych lasów bukowych regla dolnego i świerkowych regla górnego.

Ostrawica - raj drewnianych rzeźb

Po dłuższym czasie dość stromego zejścia docieramy do skrzyżowania Lukšinec (953 m). Opuszczamy tu linię grzbietu, schodząc obok źródła na widokową polanę z osiedlem Butořanka. Na zboczu po lewej stronie znajduje się interesująca **formacja skalna – Horní Mazák**. Docieramy na siodło 730 m, za którym osiągamy dolinę Sepetnego potoku, którą będziemy schodzić aż do Ostrawicy. Po dłuższej chwili osiągamy zabudowania Ostrawicy, podchodzące pod grzbiet Smrčiny (810 m). Mijamy górski park linowy Opičárna i schodzimy do doliny **Ostrawicy**.

Po drodze można odbić w lewo, by zobaczyć malowniczo położony na górskiej polanie **kościół ewangelicki** z lat 1873-74. Świątynię zbudowano w stylu neoklasycystycznym, w 1885 r. ustanowiono tu parafię. W związku z tym, że kościół leży na śląskim brzegu Ostrawicy, w przeciwieństwie do reszty miejscowości o tej samej nazwie, pierwotnie przynależał do wsi Stare Hamry.

Przekraczamy rzekę Ostrawicę, którą biegnie historyczna granica Śląska Cieszyńskiego i Moraw. Przechodzimy na morawską stronę, mijamy informację turystyczną i przekraczamy tory linii z Frydlantu nad Ostrawicą. Główną szosą Ostrawa – Horní Bečva docieramy na ▸ **stację kolejową w Ostrawicy**, gdzie kończy się cała nasza 5-dniowa trasa.

Stacja Ostrawica położona jest na końcu krótkiej linii kolejowej z Frydlantu nad Ostrawicą o długości 6,4 km. Linia powstała w 1908 r. i biegła pierwotnie dalej do wsi Bílá, jednak końcowy odcinek został w 1965 r. zlikwidowany, z powodu wybudowania zbiornika Šance.

Trasa 3-dniowa

1. Ustroń – Równica – Orłowa – Przełęcz Salmopolska – Skrzyczne
2. Skrzyczne - Szczyrk – Klimczok – Błatnia (Błotny)
3. Błatnia (Błotny) – Mały Cisowy – Skoczów

01 Ustroń – Równica – Orłowa – Przełęcz Salmopolska – Skrzyczne

Ustroń – 3,9 km – Równica – 3,5 km – Przełęcz Beskidek – 1,5 km – Orłowa – 3,1 km – Zakrzosek – 1,2 km – Trzy Kopce Wiślańskie – 2,4 km – Smerekowiec – 3,1 km – Przełęcz Salmopolska – 1,4 km – Malinów – 2,2 km – Malinowska Skała – 2,5 km – Małe Skrzyczne – 1,7 km – Skrzyczne

26,7 km
9.20 h
1700 m

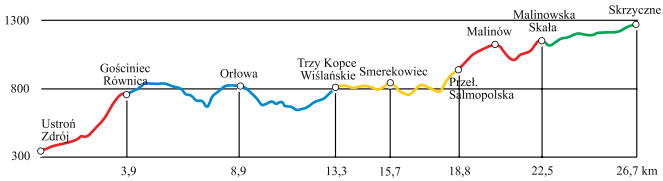

Pierwszy dzień 3-dniowej trasy po Beskidzie Śląskim zaczniemy na stacji ▸ **Ustroń Zdrój** (356 m), położonej w centrum Ustronia.

Stacja położona jest na linii Ustroń – Wisła Głębce, zbudowanej w latach 1928-33. Linia łączy się na stacji Ustroń ze zbudowanym w 1888 r. łącznikiem do Goleszowa. Obecnie (2021) tory są w trakcie remontu, po którym pociągi relacji Katowice – Wisła znacząco przyśpieszą.

Obok stacji zaczyna się czerwony Główny Szlak Beskidzki im. Kazimierza Sosnowskiego, który prowadzi aż do Wołosatego w Bieszczadach. Idziemy nim ul. M. Grażyńskiego, przekraczamy Wisłę, po czym zaczynamy podejście ul. Gościradowiec, biegnącą doliną potoku o tej samej nazwie. Ul. Leczniczą, Uboczną i Źródlaną podążamy przez uzdrowiskową dzielnicę Ustronia – ▸ **Zawodzie**, obok Śląskiego Szpitala Reumatologicznego.

Charakterystyczne dla **Zawodzia** są modernistyczne budynki sanatoriów w kształcie piramid, wzniesionych w latach 1967-90.

Wkraczamy w las i Pasmo Równicy, którym będziemy szli na Przełęcz Salmopolską. Podchodzimy stromo doliną Gościradowca do ▸ **Kamienia Ewangelików**.

ZAWODZIE
Kamień Ewangelików
Równica
884
Ustroń Zdrój
Gościniec Równica
USTROŃ
LEŚNICA
Brenna
Brennica
Przeł. Karkoszczonka
723
SZCZYRK
Żylica
Beskidek
700
Przeł. Beskidek
668
Orłowa
813
Ustroń Polana
Stary Groń
792
Kotarz
974
Świniorka
700
Skrzyczne
Skrzyczne
1257
Małe Skrzyczne
1211
Kopa Skrzyczeńska
1189
Wisła Obłaziec
Bukowa
713
Wisła
Trzy Kopce Wiślańskie
Telesforówka
803 810
Przeł. Salmopolska
934
WISŁA
Gościejów
812
Jawierzny
802
Przeł.Baracht
Malinów
1115
Malinowska Skała
1152
Malinowska Przeł.
Wisła Uzdrowisko
Smerekowiec
853
Skolnity
728
Wisła Dziechcinka

Równica - szczyt

Kamień Ewangelików pod Równicą

Kamień Ewangelików ma postać ołtarza z wyrytym krzyżem i kielichem, w czasach kontrreformacji (1654-1709) ewangelicy urządzili tu tajne miejsce leśnych nabożeństw.

Teraz już łagodniejszym podejściem osiągamy polanę na zboczu Równicy (884 m), na której stoi dawne schronisko PTTK, obecnie ▸ **Gościniec Równica** (765 m).

Przełęcz Salmopolska - Biały Krzyż

Schronisko Równica urządził w 1926 r. Oddział Górnośląski PTT w budynku schronu turystycznego, zbudowanego trzy lata wcześniej. W latach 1933-34 do schroniska zbudowano szosę z Jaszowca, bywali tu przedstawiciele elit na czele z prezydentem Ignacym Mościckim. W czasie 2. wojny światowej schronisko zaadaptowano na posterunek obserwacyjny Luftwaffe. W 2016 r. obiekt stracił status schroniska, obecnie działa jako Gościniec Równica. W pobliżu działa Górski Park Rozrywki Równica.

Dojście do Równicy

- z Ustronia Polany – 4,4 km, 1.45/1/10 h
- z Ustronia-Zdroju – 3,9 km, 1.40/1.00 h
- ze Skoczowa – 12,9 km, 4.15/3.30 h
- z Dolnej Brennej – 6 km, 2.25/1.45 h
- z Brennej – 5,3 km, 2.05/1.30 h

Zmieniamy kolor szlaku na niebieski, łagodnym podejściem obok regionalnej restauracji docieramy do linii grzbietu (845 m) , którym będziemy dalej podążać. Schodzimy na polanę z osiedlem i szczytem Beskidek (700 m), by zejść na przełęcz o tej samej nazwie (668 m), przy szlaku stoją kamienie graniczne z lat

Orłowa - widok na Równicę

Malinowska Skała - widok na Skrzyczne

1781-84, wyznaczające granice posiadłości cieszyńskich Habsburgów. Teraz czeka nas strome, ale krótkie podejście na polanę z osiedlem Orłowa. Po chwili zdobywamy szczyt **Orłowej** (813 m).

Kolejnym zejściem przez osiedle Zaprzelina osiągamy widokową kulminację Świniorki (700 m), na którą podchodzą wyciągi narciarskie z Brennej Leśnicy. Schodzimy na siodło 635 m, po czym podchodzimy na kulminację z osiedlem Zakrzosek (672 m), a następnie nieco stromiej do osiedla Markówka. Stąd już blisko na dwuwierzchołkowy szczyt ▸ **Trzech Kopców Wiślańskich** (803, 810 m) z osiedlem Nowa Łąka. Przed wierzchołkiem zmieniamy kolor szlaku na żółty.

Nazwa **Trzy Kopce Wiślańskie**, pochodzi od kamiennych kopców, usypanych na styku granic Ustronia, Wisły i Brennej.

Dojście na Trzy Kopce Wiślańskie

- Z Wisły – 5 km, 1.55/1.20 h
- z Ustronia Dobki – 3,7 km, 1.30/1.00 h
- z Ustronia Polany – 9,6 km, 3.30/2.50 h
- z Równicy – 9,4 km, 3.05/3.00 h
- z Brennej Leśnicy – 3,6 km, 1.25/0.55 h

Wyrównanym grzbietem przez osiedla Kubloszka i Suchowianka osiągamy Gościejów (812 m), za którym znajduje się siodło z osiedlem Wierch Gościejów. Omijamy szczyt Smerekowca (853 m) i schodzimy na wyraźne siodło 735 m. Zdecydowanym podejściem zdobywamy Jawierzny (802 m), by zejść na Przełęcz Baracht (775 m). Jeszcze chwila dość stromego podejścia i osiągamy Przełęcz Salmopolską (934 m), oddzielającą Pasma Równicy i Klimczoka od grzbietu Skrzycznego i Baraniej Góry, w który wkraczamy. (Opis trasy z Przełęczy Salmopolskiej na Malinowską Skałę - str. 14-15)

Na Malinowskiej Skale zmieniamy kolor szlaku na zielony, schodzimy na siodło, by łagodnym, wylesionym grzbietem podejść na Kopę Skrzyczeńską (1189 m), za którą znajduje się kolejna kulminacja – Małe Skrzyczne (1211 m) z wieżą GSM i górną stacją wyciągów narciarskich, biegnących ze Szczyrku Górnego.

Małe Skrzyczne - widok na Czantorię

Skrzyczne - platforma widokowa

Na Małe Skrzyczne można wjechać, korzystając z oferty **Pętla Szczyrkowska**. Obejmuje ona dwie koleje linowe ze Szczyrku Górnego przez Halę Skrzyczeńską na Małe Skrzyczne (gondola 10-osobowa i krzesełka 6-osobowe) i kolej linową ze Skrzycznego do Szczyrku.

Stąd idziemy chwilę płaskim grzbietem, by krótkim podejściem zdobyć ▶ **Skrzyczne** (1257 m), gdzie kończy się pierwszy dzień naszej trasy.

Skrzyczne - schronisko

Skrzyczne to najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego, położony na zakończeniu grzbietu, ciągnącego się od Przełęczy Kubalonka przez Baranią Górę i stromo opadającego do doliny Żylicy w Szczyrku. Na szczycie znajduje się przekaźnik RTV o wys. 87 m, stacja GOPR i platforma widokowa, z której można obserwować szeroką panoramę Beskidu Śląskiego, Małego i Żywieckiego oraz Kotliny Żywieckiej. Stoi tu **Schronisko Skrzyczne**, zbudowane w 1933 r. przez Rudolfa Urbanke. Po przebudowie w 1998 r. obiekt znacznie lepiej wpasowuje się w górski krajobraz. Znajduje się tu basen dla dzieci, strzelnica, ścianka wspinaczkowa oraz boiska do siatkówki i koszykówki.

Na szczyt Skrzycznego prowadzi zbudowany w latach 1958-59 ze Szczyrku 2-etapową kolej linową, pokonującą 702 m różnicy wysokości, jazda trwa ok. 15 minut. Ze szczytu biegną zjazdowe trasy narciarskie, w tym jedyna w Polsce z atestem FIS.

Dojście na Skrzyczne

- z Przełęczy Salmopolskiej przez Malinowską Skałę – 7,9 km, 2.45/2.15 h
- Ze Szczyrku Soliska – 9,6 km, 3.30/2.30 h
- Ze Szczyrku Górnego – 5,2 km, 2.25/1.15 h
- ze Szczyrku –5 km, 2.30/1.15 h
- ze Szczyrku – 5,1 km, 2.35/1.20 h
- z Buczkowic – 7,6 km, 3.25/2.05 h
- z Ostrego – 4,2 km, 2.15/1.05 h

02 Skrzyczne - Szczyrk – Klimczok – Błatnia (Błotny)

Skrzyczne – 2,5 km – Becyrek – 2,6 km – Szczyrk – 1,6 km – Sanktuarium na Górce – 3,1 km – Schronisko Klimczok – 0,7 km – Klimczok – 4,5 km – Błatnia (Błotny)

15 km
4.50 h
710 m

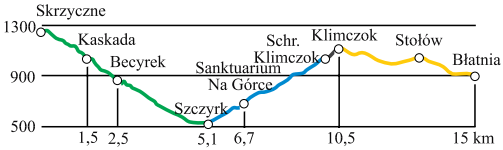

Drugi dzień trasy zaczynamy stromym zejściem ze **Skrzycznego** (1257 m) do Szczyrku szlakiem zielonym. Wijącą się wzdłuż wyciągu i tras narciarskich dróżką dochodzimy do rozdroża Kaskada (1039 m). W pobliżu znajduje się kilka małych jaskiń, powstałych w piaskowcach godulskich dzięki osuwiskom i ruchom tektonicznym. Schodzimy dalej linią grzbietu, łączącego Skrzyczne ze Skalitem (863 m), docierając do siodła **Becyrek** (862 m). Schodzimy z linii grzbietu, mijamy kulminację Lanckorony (831 m) i linię bocznego grzbieciku nad Palenicą (680 m). Schodzimy do doliny potoku i osiedla Borowina. Ze skraju lasu rozciąga się widok na położone w dolinie Żylicy centrum **Szczyrku**, do którego docieramy ul. Leśną. Z głównego skrzyżowania (514 m) warto podejść 900 m w prawo ul. Beskidzką do drewnianego ▸ **Sanktuarium św. Jakuba Apostoła Starszego.**

Skrzyczne - widok na Klimczok

Skrzyczne - kolejka

Sanktuarium św. Jakuba Apostoła Starszego w Szczyrku

Usytuowany na niewielkim zadrzewionym wzniesieniu kościół został wzniesiony w latach 1797-1800 w konstrukcji zrębowej, następnie przebudowany w 1935 r. Znajdujące się wewnątrz późnobarokowe wyposażenie pochodzi ze zlikwidowanego klasztoru Norbertanów w Nowym Sączu. Przykościelny cmentarz użytkowany był do 1848 r. Nieznacznie niższe od nawy prezbiterium zamknięte jest trójbocznie. Po stronie zachodniej usytuowana jest wieża wzniesiona w konstrukcji słupowej, o pochyłych ścianach, szalowana gontem, nakryta hełmem namiotowym. Nad nawą wieżyczka na sygnaturkę, ośmioboczna, z latarnią i hełmem. Wnętrze przykryte jest stropem płaskim. Kościół otacza ogrodzenie z belek układanych na zrąb, z dwoma bramkami słupowymi.

Naprzeciwko kościoła, po drugiej stronie doliny Żylicy znajduje się **kompleks skoczni narciarskich Skalite**. Pierwsza skocznia powstała w 1937 r. i pozwalała oddać skoki o długości 40 m. Po rozbudowie w latach 2007-10 skocznia posiada punkt konstrukcyjny 95 m, obok powstały dwa mniejsze obiekty o punktach 70 i 40 m. Rozgrywane są tu zawody FIS Cup.

Na głównym skrzyżowaniu zmieniamy kolor szlaku na niebieski, którym wkraczamy w Pasmo Klimczoka Beskidu Śląskiego. Podchodzimy lekko ul. Górską, wiodącą doliną Wilczego Potoku. Skręcamy w ul. Wrzosową, podchodzimy wyraźnie do góry dwoma serpentynami osiągamy wypłaszczenie z kompleksem hotelowym. Docieramy do ▸ **Sanktuarium MB Królowej Polski na Górce** (671 m).

Szczyrk - Sanktuarium na Górce

Szczyrk - Sanktuarium św. Jakuba

Szczyrk - skocznie Skalite im. Beskidzkich Olimpijczyków

Sanktuarium MB Królowej Polski na Górce
znajduje się w miejscu cudownych objawień z 1894 r. Powstała wtedy drewniana kaplica przebudowana w latach 1912-19 na murowany kościół. Obecny kościół zbudowali Salezjanie w latach 1948-54. W setną rocznicę objawień, w 1994 r. ustanowiono tu sanktuarium maryjne. Obok znajduje się Kaplica Objawienia z pniem buka, na tle którego ukazała się Matka Boska i grota z cudownym źródłem. Spod kościoła rozpościerają się rozległe widoki na Szczyrk i Skrzyczne.

Idziemy pod górę ul. Wrzosową, osiągamy skraj osiedla Podmagurą, rozłożonego na południowych stokach Magury (1109 m). Mijamy ciekawą agroturystykę **Chata w Dechę z Regionalną Izbą Zabytków Techniki** (kolekcja starych radioodbiorników, motocykli itp.). Idziemy mocno pod górę, przez rozproszoną zabudowę widokowego osiedla. Na wysokości 900 m wkraczamy w las, stoki Magury zostały w ostatnich lasach mocno przetrzebione wskutek klęski ekologicznej. Docieramy na Siodło pod Klimczokiem (Kowiorek, 1040 m), skąd po 200 m osiągamy ▸ (str. 11) **Schronisko Klimczok** (1062 m).

Ze schroniska wracamy na Siodło pod Klimczokiem (1040 m), by wspiąć się biegnącym wzdłuż wyciągu narciarskiego czarnym szlakiem na szczyt ▸ (str. 11) **Klimczoka** (1117 m).

Ze szczytu Klimczoka będziemy podążać grzbietem, biegnącym na zachód, przez Błotny (917 m) w kierunku Górek Wielkich pod Skoczowem. Zmieniamy kolor szlaku na żółty. Schodzimy na niewyraźną kulminację **Trzech Kopców** (1082 m), której nazwa wzięła się od dawnych kamiennych kopców, usypanych na styku granic Wapienicy, Szczyrku i Brennej.

Na południowym zboczu szczytu znajduje się jedna największych w polskich Beskidach **Jaskinia Trzy Kopce** o długości 1257 m. Powstała dzięki popękaniu warstw piaskowca, które odsunęły się od siebie, tworząc szczelinę. Według legendy swoją kryjówkę mieli tu zbójnicy, Wojciech i Mateusz Klimczok, dlatego zwana jest Grotą Klimczoka.

Błatnia - widok na Kotarz

Błatnia - widok na Wysokie

Schodzimy na Siodło pod Trzema Kopcami (995 m), północny stok gór po prawej objęty jest rezerwatem ▸ **Stok Szyndzielni**.

Podchodzimy łagodnie na **Stołów** (1035 m), w rejonie którego znajduje się kilka jaskiń, na czele z odkrytą w 2003 r. **Jaskinią Głęboką w Stołowie** o długości korytarzy 554 m. Schodzimy na długie wypłaszczenie z rozległą halą, na której znajduje się niewyraźna kulminacja ▸ **Błatniej** (Błotny 917 m).

Schronisko na Błatniej

Rezerwat, posiadający mylną nazwę **Stok Szyndzielni**, powstał w 1953 r. i jest jednym z najstarszych w Beskidzie Śląskim. Chroni pierwotne lasy bukowo-jaworowe, bór jodłowo-świerkowy i fragment górnoreglowej świerczyny.

Szczyt **Błatniej** pokryty jest rozległą halą, będącą od XVII w. miejscem wypasów owiec, należących do górali z Brennej. Można na niej znaleźć jeszcze ślady kamiennych koszorów (zagród dla owiec). Z hali rozciągają się jedne z najlepszych widoków w Beskidzie Śląskim, obok sąsiednich szczytów pasma widać stąd Beskid Śląsko-Morawski i Pogórze Śląskie z Jeziorem Goczałkowickim.

200 m poniżej szczytu znajduje się ▸ **Schronisko Na Błatniej** (893 m), gdzie kończymy drugi dzień naszej wędrówki.

Schronisko na Błatniej - ławki

Schronisko Na Błatniej zbudowało w latach 1925-26 niemieckie towarzystwo Naturfreunde z Bielska-Białej Aleksandrowic. Po wojnie obiekt przejął PTTK, który w latach 50. i 60. XX w. dokonał jego rozbudowy.

Dojście do Schroniska Na Błatniej

- z Brennej – 4,3 km, 1.55/1.05 h
- z Brennej – 4,9 km, 2.05/1.15 h
- ze Skoczowa – 14,8 km, 4.55/3.55 h
- z Jaworza Jasionek – 5,9 km, 2.20/1.35 h
- z Jaworza – 6,2 km, 2.25/1.35 h
- z Bielska-Białej Wapienicy – 9,8 km, 3.30/2.35 h
- z Bielska-Białej Olszówki Dolnej – 12,8 km, 4.45/3.50 h

03 Błatnia (Błotny) – Mały Cisowy – Skoczów

Błatnia (Błotny) – 0,7 km – Wielka Cisowa – 4,0 km – Pod Łazkiem – 1,4 km – Zebrzydka – 2,7 km – Górki Wielkie – 3,2 km – Harbutowice – 2,8 km – Skoczów

14,8 km

3.55 h

165 m

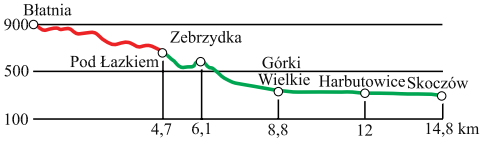

W ostatni dzień trasy będziemy podążać czerwonym szlakiem, biegnącym na zachód stopniowo obniżającym się grzbietem Pasma Klimczoka. Schodzimy na siodło z zabudowaniami osiedla Błatnia i ranczem.

Mijamy krzyż z ▸ **pomnikiem partyzantów** i osiągamy kulminację Wielkiej Cisowej (878 m).

Pomnik poświęcony jest **partyzantom** Narodowych Sił Zbrojnych, którzy 13 maja 1946 r. odbyli tu potyczkę z funkcjonariuszami Milicji Obywatelskiej. Ofiarami starcia był dowódca oddziału NSZ – Edward Biesok oraz 9 milicjantów.

Błatnia - krzyż i pomnik partyzantów

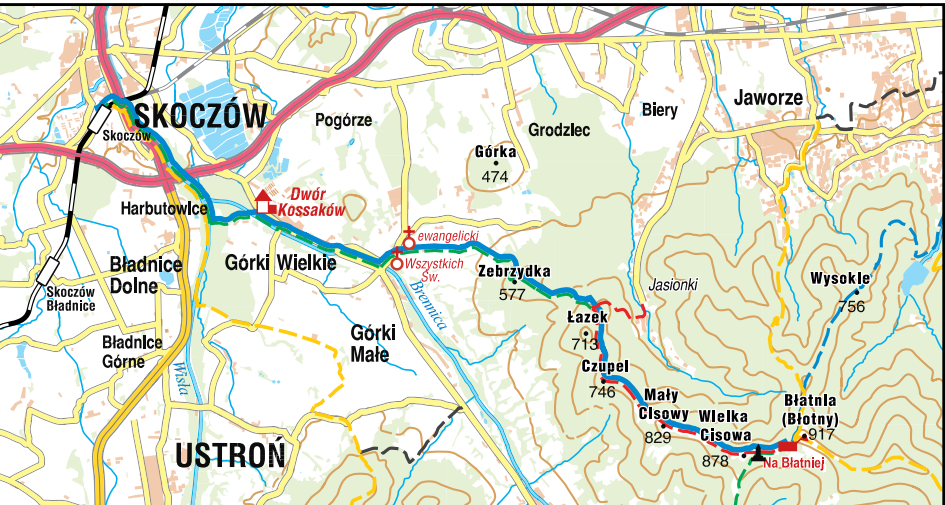

Mały Cisowy - hala

Górki Wielkie - kościół Wszystkich Świętych

Na wydłużonym grzbiecie za szczytem rozłożyło się osiedle Wimmerówka z zabytkową kapliczką. Schodzimy na pokryte widokową halą siodło, za którym znajduje się niewyróżniający się Mały Cisowy (829 m). Teraz czeka nas wyraźne zejście przez polanę Rosolna na siodło, za którym krótkim podejściem zdobywamy Czupel (746 m) z zawieszoną na drzewie kapliczką. Zaczynamy schodzić z grzbietu, omijamy szczyt Łazka (713 m) i docieramy na rozdroże Pod Łazkiem (662 m).

Zmieniamy kolor szlaku na zielony, schodzimy dość stromo na siodło, za którym czeka nas podejście na ostatnią na trasie kulminację – Zebrzydkę (577 m). Zakosami schodzimy do skraju lasu, za którym zaczynają się zabudowania **Górek Wielkich**. Łagodnym zejściem ul. Pod Zebrzydkę, przez osiedla Parszywiny i Kępa, mijamy zabytkową kapliczkę i docieramy do położonego w dolinie Brennicy centrum miejscowości (328 m), gdzie znajdują się dwa kościoły – ▸ **ewangelicki** i ▸ **kościół Wszystkich Świętych**.

Ewangelicki kościół Apostoła Jana powstał z dawnej dzwonnicy cmentarnej z 1908 r., do której w 1984 r. dobudowano budynek świątyni. Pierwotnie gotycki **kościół Wszystkich Świętych** z XV w., został przebudowany w 1662 r. Wewnątrz znajduje się późnogotycki portal do zakrystii, XVII-wieczna chrzcielnica i barokowo-klasycystyczne wyposażenie z XVIII-XIX w. W budynku bramnym umieszczono płytę nagrobną zmarłego w 1682 r. Henryka Góreckiego. Na poddaszu kościoła znajduje się kolonia nietoperzy, dzięki czemu powstał tu obszar Natura 2000. Na przykościelnym cmentarzu spoczywa pisarka Zofia Kossak.

Górki Wielkie - widok na Zebrzydkę

Górki Wielkie - Brennica

Górki Wielkie - kapliczka

Ul. Bielską przekraczamy Brennicę, po czym idziemy chwilę główną szosą Brenna – Skoczów (ul. Zofii Kossak). Przekraczamy ponownie Brennicę i podążamy deptakiem wzdłuż rzeki. Przed ostatnim mostem warto podejść 600 m prosto do dawnego ▸ **dworu Kossaków**.

Dwór zbudował w 1734 r. Hieronim Marklowski. W 1922 r. obiekt kupił Tadeusz Kossak, mieszkała tu jego córka, znana pisarka Zofia Kossak. Dwór spłonął w maju 1945 r., w zachowanym domku ogrodnika urządzono Muzeum Zofii Kossak. W częściowo odbudowanym dworze umieszczono Centrum Kultury i Sztuki „Dwór Kossaków". Prowadzi do niego aleja 200-letnich lip i dębów.

Górki Wielkie -Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej

Wisła pod Skoczowem

Idziemy ul. Spokojną przez ostatnie już w Górkach Wielkich osiedla Woleństwo i Do Krzyku. Docieramy nad brzeg Wisły, którą przekraczamy kładką koło Harbutowic (305 m). Będziemy teraz podążać dłuższy czas deptakiem wzdłuż rzeki, mijając ujście Brennicy i most drogi ekspresowej S52 Cieszyn - Bielsko-Biała. Wkraczamy w granice Skoczowa, przechodzimy pod wiaduktem drogi nr 81 do Katowic i ul. Ciężarową przekraczamy tory linii Katowice – Wisła Głębce. Biegnącą deptakiem wzdłuż torów ul. Czarny Chodnik docieramy na ▸ **stację Skoczów** (294 m), gdzie nasza trasa się kończy.

Stacja Skoczów powstała na linii Kolei Miast Śląskich i Galicyjskich, otwartej w 1888 r. z Frydka przez Cieszyn, Bielsko-Białą i Wadowice do Kalwarii Zebrzydowskiej. W 1927 r. zbudowano linię do Chybia, zapewniającą połączenie z Katowicami. W 2009 r. zawieszono kursowanie pociągów relacji Cieszyn – Bielsko-Biała, stację obsługują Koleje Śląskie w relacji Katowice - Wisła Głębce (linia obecnie – 2021 r. - w remoncie).

Trasy 2-dniowe (I)

1. **Ustroń Zdrój – Czantoria Wielka – Stożek Wielki**
2. **Stożek Wielki – Barania Góra – Wisła Czarne**

01 Ustroń Zdrój – Czantoria Wielka – Stożek Wielki

Ustroń Zdrój – 6,3 km – Schronisko Čantoryje – 0,6 km – Czantoria Wielka – 2,8 km – Przełęcz Beskidek – 2,1 km – Schronisko Soszów – 0,5 km – Soszów Wielki – 2,7 km – Stożek Mały – 1,1 km – Stożek Wielki

16,1 km

6 h

1100 m

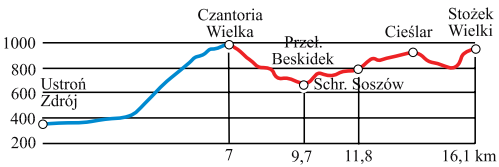

Podczas pierwszego dnia naszej trasy będziemy wędrować pasmem Czantorii i Stożka Beskidu Śląskiego, którym biegnie granica polsko-czeska. Trasę zaczynamy na ▸ (str. 32) **stacji Ustroń Zdrój** (356 m), położonej w centrum Ustronia.

Idziemy niebieskim szlakiem w kierunku Czantorii Wielkiej, ul. Grażyny docieramy do Parku Kuracyjnego z amfiteatrem. Przecinamy tory i wędrujemy deptakiem wzdłuż Wisły (al. Legionów). Mijamy kolejny przejazd, ul. Lipową i Drozdów przecinamy obwodnicę Ustronia w ciągu szosy Skoczów – Wisła. Ul. Lipową i Akacjową idziemy przez dzielnicę Poniwiec, by wkroczyć w las. Czeka nas teraz długie i monotonne podejście na Czantorię Wielką, równolegle do grzbietu Kończyna (595 m). Po dłuższej chwili wkraczamy w granice ▸ **rezerwatu Czantoria**.

Położony na północnych zboczach Czantorii Wielkiej **rezerwat** utworzono w 1998 r. Chroni on zbliżony do naturalnego las z przewagą buka. Po stronie czeskiej znajduje się bliźniaczy rezerwat Čantoria.

Trawersujemy zbocza Czantorii i docieramy do głównego grzbietu pasma Czantorii i Stożka oraz granicy polsko-czeskiej, wzdłuż której będziemy szli do końca trasy. Obecny przebieg granicy został wytyczony po podziale Śląska Cieszyńskiego w 1920 r. Mijamy Kolibę na Czantorii, skąd już blisko do ▸ **schroniska Čantoryje** (952 m).

Ustroń
Ustroń Zdrój
Równica
884
USTROŃ
Brenna
PONIWIEC
Kończyn
595
Ustroń Polana
Orłowa
813
Czantoria Mała
866
Rezerwat Czantoria
Czantoria Wielka
995
Čantoryje
Rezerwat Čantoria
Wisła Obłaziec
Bukowa
713
Wisła
WISŁA
Świątowid
Nýdek
Przełęcz Beskidek
684
Wisła Uzdrowisko
Soszów Mały
762
Skolnity
728
Wisła Dziechcinka
Soszów
Soszów Wlk.
886
Wisła Kopydło
560
Loučka
835
Cieślar
918
Kobyla
802
Wisła Głębce
Stożek Mały
843
Stożek Wielki
979
Stożek
Beskid
824
Kiczory
990
Groníček
832
Rez. Plenisko
Istebna
JABLUNKOV

Ustroń - Wisła

Czantoria Wielka - widok na Beskid Śląski

Schronisko Čantoryje zbudowała w 1904 r. niemiecka organizacja Beskidenverein, nadając jej imię austriackiej arcyksiężnej Izabeli, żony ks. cieszyńskiego Fryderyka. Po przejęciu przez państwo w 1948 r., schronisko zostało w latach 70. XX w. rozbudowane, wreszcie w latach 90. XX w. przeszło w ręce prywatne.

Łagodnym podejściem osiągamy szczyt ▸ **Czantorii Wielkiej** (995 m).

Czantoria Wielka jest najwyższym szczytem pasma, ciągnącego się w stronę Stożka, jej wyniosła sylwetka, ze stromo opadającymi do doliny Wisły zboczami, dominuje nad Ustroniem. Nazwa szczytu pochodzi od słowa „czartoryja", czyli miejsca nawiedzanego przez czarty, wiąże się z nim też legenda o uśpionych w komnacie rycerzach, czekających na przebudzenie do boju. Na położoną 1 km od szczytu Polanę Stokłosica prowadzi z Ustronia Polany kolej linowa, zbudowana w latach 1965-67. Na szczycie Czantorii w 2002 r. powstała 29-metrowa czeska wieża widokowa, zapewniająca widoki na Beskid Śląski i Śląsko-Morawski oraz Pogórze Śląskie z Ustroniem.

Dojście na Czantorię Wielką

- z Wisły – 7,7 km, 3.00/2.00 h
- z Ustronia Polany – 3,2 km, 1.50/0.50 h
- z Ustronia Zdroju – 7 km, 2.50/1.50 h
- z Ustronia Zdroju – 8,3 km, 3.15/2.15 h
- Z Goleszowa – 14,1 km, 5.10/4.00 h
- z Trzyńca – 3,5 km, 5.05/3.55 h
- z Nydka – 5,4 km, 2.20/1.25 h

Na szczycie zmieniamy kolor szlaku na czerwony Główny Szlak Beskidzki im. Kazimierza Sosnowskiego. Schodzimy na wypłaszczenie 800 m z osiedlem Na Paździonkę, następnie przez osiedle Krzysztówka docieramy do stacji turystycznej Światowid (715 m). Znajduje się ona w miejscu drewnianej koliby, która spłonęła w 1995 r. i została odbudowana w formie murowanej.

Ze stacji blisko już na **Przełęcz Beskidek** (684 m), oddzielającą grupę Czantorii od pasma Soszowa – Stożka i znajdującą się nad dzielnicą Wisły – Jawornikiem. W rejonie przełęczy znajdują się kamienie graniczne, wyznaczające zasięg dóbr Komory Cieszyńskiej, należącej do Habsburgów. Podchodzimy na wyraźny szczyt Soszowa Małego (762 m), by łagodnie wznoszącym się grzbietem dotrzeć do ▸ **Schroniska Soszów** (792 m).

Widok z Przełęczy Beskidek

Schronisko Soszów zbudował w 1932 r. Paweł Polok i znane było pod nazwą „U Szwarnej Hanki". W 1947 r. przejął je oddział PTT w Cieszynie, jednak w 1979 r. ponownie przeszło w ręce prywatne – małżeństwa Murzynów.Zimą w okolicy schroniska działają wyciągi narciarskie, w tym wyciąg krzesełkowy z Wisły Jawornika.

Dojście na Soszów

- z Ustronia Polany – 8 km, 3.20/2.35 h
- z Wisły - 6,1 km, 2.15/1.35 h
- z Wisły – 8,4 km, 3.05/2.30 h
- z Przełęczy Kubalonka – 12,3 km, 4.05/3.55 h
- z Nydka – 6,5 km, 2.30/1.50 h

Schronisko Čantoryje

Stacja turystyczna Światowid

Zdecydowanym podejściem, biegnącym obok Karczmy Lepiarzówka zdobywamy widokowy szczyt **Soszowa Wielkiego** (886 m), na który prowadzą wyciągi narciarskie. Za siodłem podchodzimy łagodnie na Cieślar (918 m), pokryty halą z zabudowaniami osiedla o tej samej nazwie. Schodzimy przez osiedle Stożek Mały na niewyraźną kulminację Stożka Małego (843 m). Za płytkim siodłem 817 m czeka nas stroma wspinaczka pod szczyt **Stożka Wielkiego** (979 m), pod którym usytuowane jest Schronisko Stożek (957 m). Tutaj kończymy pierwszy dzień naszej trasy.

Schronisko Soszów

Schronisko Stożek

Nazwa **Stożka Wielkiego** pochodzi od jego charakterystycznej sylwetki, opadającej stromo w kierunku północnym. Pod szczytem cieszyński oddział PTT zbudował w latach 1920-22 **Schronisko Stożek**, będące najstarszym istniejącym polskim schroniskiem w Beskidzie Śląskim. W latach 60. XX w. obiekt zmodernizowano.
Na Stożek prowadzi zbudowany w 2004 r. całoroczny **wyciąg krzesełkowy** z Wisły Łabajowa, pokonujący 240 m różnicy wysokości. W skład ośrodka narciarskiego wchodzą 3 wyciągi z 4 trasami zjazdowymi. Spod schroniska rozciąga się widok na Beskid Śląski i Żywiecki, przy dobrej widoczności można wypatrzeć Tatry.

Dojście na Stożek Wielki

- z Ustronia Polany – 12,4 km, 4.55/3.55 h
- z Wisły Dziechcinki – 6,7 km, 2.45/1.50 h
- Z Wisły Dziechcinki – 8 km, 3.05/2.10 h
- z Wisły Głębce – 5,3 km, 2.10/1.30 h
- z Wisły Głębce – 7,2 km, 2.35/1.55 h
- z Przełęczy Kubalonka – 7,9 km, 2.40/2.20 h
- z Istebnej – 7,6 km, 2.45/2. 05 h
- z Jasnowic – 10,1 km, 3.35/2.50 h
- z Bukowca – 8,4 km, 3.10/2.20 h
- z Jabłonkowa – 9 km, 3.25/2.30 h
- z Nawsia – 8,6 km, 3.10/2.20 h
- z Nawsia – 9,5 km, 3.30/2.40 h
- z Nawsia – 7,5 km, 3.10/2.10 h
- z Gródka – 8,3 km, 3.20/2.20 h
- z Bystrzycy – 10,5 km, 4.05/3.05 h
- z Nydka – 9,5 km, 3.45/2.50 h
- z Nydka – 9,8 km, 3.45/2.45 h

02 Stożek Wielki – Barania Góra – Wisła Czarne

Stożek Wielki – 1,9 km – Kiczory – 1,7 km – Przełęcz Łączecko – 4,3 km – Przełęcz Kubalonka – 1,0 km – Przełęcz Szarcula – 3,4 km – Stecówka – 2,5 km – Dolina Czarnej Wisełki – 1,5 km – Przysłop pod Baranią Górą – 2,8 km – Barania Góra – 7,3 km – Wisła Czarne

26,5 km
8.15 h
915 m

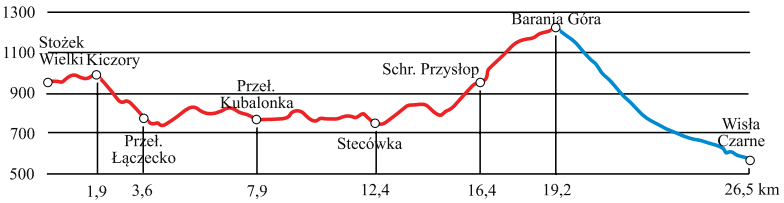

Ze Schroniska Stożek kontynuujemy trasę czerwonym Głównym Szlakiem Beskidzkim. Idziemy nadal głównym grzbietem Pasma Czantorii i Stożka, którym prowadzi granica polsko-czeska. Podchodzimy łagodnie na Kyrkawicę (973 m), za którą znajduje się piaskowcowa skałka. Kolejną kulminacją są **Kiczory** (990 m), których zbocze po czeskiej stronie objęte jest rezerwatem **Plenisko**, utworzonym w 1956 r. i chroniącym fragment pierwotnej buczyny karpackiej. Na szczycie Kiczor opuszczamy granicę polsko-czeską, schodzimy dość stromo przez kulminację 864 na Przełęcz Łączecko (774 m). Opuszczamy na chwilę grzbiet, idąc południowym zboczem Mrozkowa (811 m). Po krótkim podejściu wracamy na grzbiet, na pokrytym halą szczycie Beskida (824 m). Mijamy kulminację 818 m, by łagodnym zejściem dotrzeć na ▸ **Przełęcz Kubalonka** (761 m).

Przełęcz Kubalonka oddziela Pasmo Stożka i Czantorii od Pasma Baraniej Góry i Skrzycznego Beskidu Śląskiego, w drugie z pasm wkroczymy za przełęczą. W latach międzywojennych przez przełęcz zbudowano szosę z Wisły do Istebnej, wsi odciętej od reszty kraju wskutek wytyczenia granicy polsko-czeskiej w 1920 r. Na przełęczy znajduje się skupisko barów i restauracji a nieco poniżej w stronę Istebnej budynki Ośrodka Chorób Płuc Dzieci i Młodzieży. Za ośrodkiem znajduje się **drewniany kościół Podwyższenia Krzyża Św.** z 1779 r., przeniesiony w latach 1957–58 z Przyszowic koło Gliwic.

Kubalonka - kościół Podwyższenia Krzyża Św.

Wisła Uzdrowisko
Wisła Dzięcielinka
WISŁA
Wisła Kopydło
Wisła Głębce
Wisła
Czupel
882
Cieńków Postrzedni
867
Kaskady Rodła
Magurka Wiślańska
1140
Cieślar
918
Kobyla
802
Jez. Czerniańskie
CZARNE
Biała Wisełka
Barania Góra
1220
Wierch Wisełka
1192
Wierch Równiański
1160
Stożek Wielki
979
Stożek
Mrózków
811
Beskid
824
Przełęcz Łączecko
774
761
818
Kubalonka
830
Przełęcz Szarcula
763
Szarcula
Przełęcz Kubalonka
803
Czarna Wisełka
Przypór
1007
Kyrkawica
973
Klczory
990
864
Rez. Plenisko
Beskidek
796
Schr. Przysłop pod Baranią Górą
Rezerwat Barania Góra
Stecówka
Gańczorka
919
Młoda Góra
834
Złoty Groń
707
Bukovec (Bukowiec)
Istebna
Tyniok
892
Kamesznica
Koniaków

Stecówka - widok na Czarny i Przypór

Stecówka - kapliczka

Z przełęczy idziemy szosą prowadzącą do Zameczku Prezydenta RP, prowadzącą południowymi zboczami Kubalonki (830 m) na Przełęcz Szarcula (763 m). Krótkim podejściem osiągamy szczyt Szarcula (803 m) z ▸ **Dorkową Skałą**.

Dorkowa Skała ma postać kilkumetrowej ambony skalnej, zbudowanej z piaskowców kwarcowo-skaleniowych należących do warstw istebniańskich. Nazwa skały pochodzi od imienia legendarnej córki bacy, która miała tutaj zginąć w walce o pastwisko ze słowackimi góralami.

Schodzimy na chwilę z grzbietu, szlak meandruje po południowych zboczach Beskidka (796 m), jeśli chcemy zaoszczędzić czas, możemy nadal iść drogą grzbietową. Po powrocie na grzbiet docieramy do polany z osiedlem ▸ **Stecówka** (763 m).

Szarcula - Dorkowa Skała

W osiedlu znajduje się **Schronisko na Stecówce,** zbudowane w 1934 r. przez Martę i Michała Legierskich. Obok schroniska w latach 1956-58 górale zbudowali drewniany kościółek MB Fatimskiej z dziełami ludowych twórców z Istebnej. Świątynia spłonęła w 2013 r., trzy lata później ją odbudowano.

Dojście na Stecówkę

- z Przełęczy Kubalonka – 3,4 km, 1.05 h
- z Wisły Głębce – 7,4 km, 2.30/2.10 h
- z Wisły Głębce – 8,1 km, 2.40/2.30 h
- z Wisły Czarnego – 7,4 km, 2.25/2.05 h
- z Istebnej – 6,9 km, 2.20/1.55 h

Barania Góra - widok na Magurkę Radziechowską i Glinne

Ze Stecówki podchodzimy grzbietem pasma Baraniej Góry na Skrzyżowanie Do Buka (837 m). Opuszczamy grzbiet, schodząc do doliny Czarnej Wisełki (789 m), jednego z dwóch źródłowych potoków największej polskiej rzeki – Wisły. Po chwili zdecydowanego podejścia docieramy do ▸ (str.16) **Schroniska Przysłop pod Baranią Górą** (951 m). Ze schroniska czeka nas dość strome podejście na Wierch Równiański (1160 m). Wkraczamy na teren ▸ **rezerwatu Barania Góra**.

Utworzony w 1953 r. **rezerwat** obejmuje mieszany las jodłowo-świerkowo-bukowy o pierwotnym charakterze, w wyższych partiach przechodzący w górnoreglowy bór świerkowy. W rezerwacie mają swoje źródła Biała i Czarna Wisełka, źródłowe potoki największej polskiej rzeki – Wisły.

Teraz, już o wiele łagodniej osiągamy Wierch Wisełka (1192 m), wreszcie szczyt ▸ **Baraniej Góry** (1220 m).

Barania Góra to drugi po Skrzycznem najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego, będący po rozległych wyrębach znakomitym punktem widokowym. Dodatkowo na szczycie zbudowano w 1991 r. 15-metrową wieżę widokową, z której widać pasma beskidzkie, Małą Fatrę i Tatry.

Na szczycie zmieniamy kolor szlaku na niebieski, rozpoczynając zejście do doliny Białej Wisełki. Schodzimy zakosami przez objęte rezerwatem strome, zachodnie zbocza Baraniej Góry. Docieramy do doliny Białej Wisełki, jednego z dwóch źródłowych potoków największej polskiej rzeki – Wisły. 500 m w górę biegu strumienia znajduje się źródło potoku – Wańtule. Opuszczamy rezerwat i schodzimy doliną do ▸ **Kaskad Rodła.**

Jezioro Czerniańskie - zapora

Jezioro Czerniańskie

Kaskady Rodła to ciąg 16 progów wodnych, posiadających wysokość od 0,5 do 5 m, tworzących kotły erozyjne. Nazwa nawiązuje do znaku Związku Polaków w Niemczech, przedstawiającego bieg Wisły.

Kaskady Rodła

Chwilę niżej, za zbiegiem z Potokiem Głębczańskim docieramy do zwężenia doliny, zwanego Wrotami Jerzego Kubisza (710 m). W dolinie Białej Wisełki widać **Skały Grzybowe**, których kształt wiąże się z różną odpornością tworzących podstawę i górę piaskowców oraz środek – zlepieńców. W dolinie pojawiają się zabudowania osiedla **Wisły – Czarnego**. Ul. Biała Wisełka obok zabudowań Leśnictwa Barania docieramy do centrum osiedla z przystankiem autobusowym (566 m), gdzie kończy się nasza trasa. Można podjechać stąd autobusem do centrum Wisły.

500 m od centrum Czarnego znajduje się **Jezioro Czerniańskie** – sztuczny zbiornik powstały w 1974 r. u zbiegu dolin Białej i Czarnej Wisełki. Pełni funkcje retencyjne i zbiornika wody pitnej.

Trasy 2-dniowe (II)

1. Frydlant nad Ostrawicą – Malenowice – Łysa Góra
2. Łysa Góra – Prażmo – Mała Praszywa – Dobracice

01 Frydlant nad Ostrawicą – Malenowice – Łysa Góra

Frydlant nad Ostrawicą – 3,4 km – Malenowice – 2,2 km – Wodospady Satiny – 2,5 km – Lukšinec – 2,5 km – Łysa Góra

10,6 km
4.45 h
1010 m

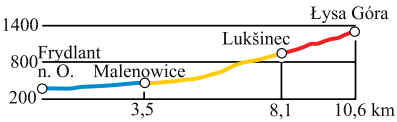

Frydlant nad Ostrawicą - kościół św. Bartłomieja

Trasa zaczyna się na ▸ **stacji kolejowej we Frydlancie nad Ostrawicą** (360 m).

Zanim wkroczymy na właściwą trasę, proponujemy podejść ze stacji czerwonym szlakiem spacerowym ul. Nádražní, Hlavní i Elektrárenską na ▸ **rynek**.

Przy **rynku** stoi najstarszy zabytek miasta – **kościół św. Bartłomieja**. Pierwotny drewniany kościół św. Mateusza stał prawdopodobnie na miejscu obecnej kaplicy Na Kamenci. Obecną świątynię wzniesiono w 1599 r., w XVIII w. powstała dzisiejsza nawa i prezbiterium. Neorenesansowy **ratusz** postawiła w 1894 r. organizacja Katolická beseda, pierwotnie służył jako Dom Narodowy. Na środku rynku stoi piaskowcowa **figura NMP z Góry Karmel** z 1731 r. W okolicach kościoła św. Bartłomieja znajduje się dawny **klasztor** ze szkołą dla katolickich dziewcząt, a obecnie dom pomocy społecznej, przy którym znajduje się neoromańska kaplica z 1876 r.

Przez **stację** biegnie linia kolejowa Ostrawa - Valašské Meziříčí. Pierwsza część tej trasy, biegnąca z Ostrawy przez Frydek-Mistek do Frydlantu nad Ostrawicą, została zbudowana w latach 1869-71 przez Cesarsko-Królewską Uprzywilejowaną Kolej Ostrawsko-Frydlantską. Odcinek do miasta Valašské Meziříčí zbudowała w latach 1887-88 Kolej Północna Cesarza Ferdynanda jako część Kolei Miast Morawskich i Śląskich, biegnącej z Kojetina do Bielska. Trasa w założeniu miała stanowić alternatywę dla głównej linii Wiedeń – Kraków, która biegła zbyt blisko granicy z Prusami. Od głównej linii w 1908 r. powstała krótka trasa boczna do wsi Bílá przez Ostrawicę. Jej końcowy odcinek został w 1965 r. zlikwidowany, z powodu wybudowania zbiornika Šance. Stację Frydlant nad Ostrawicą wyremontowano w 2013 r.

Frydlant nad Ostrawicą - rynek z rzeźbą NMP z Góry Karmel

Frydlant nad Ostrawicą - stacja kolejowa

Wracamy na stację i obieramy szlak niebieski. Idziemy ul. Poštovní obok poczty i Harcovską do ▸ **mostu na Ostrawicy**.

Harcovský most wziął swoją nazwę od górników, pracujących w działającej od poł. XVII w. kopalni rudy w Malenowicach, która zaopatrywała hutę we Frydlancie nad Ostrawicą.

Rzeką biegnie historyczna granica Moraw i Śląska Cieszyńskiego, opuszczamy tu stronę morawską, wkraczając na stronę śląską oraz w granice Beskidu Śląsko-Morawskiego.

Podchodzimy lekko przez zabudowania, wchodzącego w skład Frydlantu osiedla Nowa Wieś na zbocze wzgórza Paseky (450 m). Wkraczamy do **Malenowic** i osiedla Borowa, docierając do urzędu gminy (460 m). Warto podejść 150 m w lewo na wzgórze, na którym znajduje się ▸ **kościół św. Ignacego Loyoli**.

Kościół powstał w 1673 r., jego najstarszą częścią jest kaplica misyjna, przez którą prowadzi boczne wejście. Reszta budynku świątyni została zbudowana w XIX w., z tego okresu pochodzi także wieża.

W centrum Malenowic zmieniamy kolor szlaku na żółty, przekraczamy potok Sibudov i docieramy do pętli autobusowej. Podchodzimy doliną potoku Satina obok ostatnich zabudowań wsi, aż osiągniemy skrzyżowanie szlaków obok ▸ **wodospadów** (587 m).

Rezerwat Vodopády Satiny powstał w 2006 r. i obejmuje wysoki na 1,7 m wodospad i pełną kaskad dolinę rzeki, wyżłobioną w kredowych piaskowcach.

Od wodospadów zaczyna się strome podejście przez osiedle U Veličků do wiaty, w której można odpocząć. Stąd już łagodniej, zboczami kulminacji 870 m docieramy na siodło Pod Lukšincem (860 m). Wkraczamy na linię grzbietu, gdzie osiągamy granice rezerwatu ▸ **Ondrášovy díry (Ondraszowe Dziury)**.

Wodospad Satiny

Utworzony w 1990 r. **rezerwat** obejmuje pseudokrasowe jaskinie, powstałe wskutek popękania i przesunięcia skalnych warstw piaskowców. Jaskinie sięgają 217 m długości i 34,5 m głębokości, zimuje w nich kilka gatunków nietoperzy. Nazwa jaskiń wiąże się z legendą, wg której ukrywał w nich swe łupy zbójnik Ondraszek.

Stąd czeka nas jeszcze chwila stromego podejścia, mijamy pomnik ofiar ▸ (str. 30) **Łysej Góry** i docieramy na szczyt (1323 m).

Docieramy do skrzyżowania **Lukšinec** (953 m) z kolejną wiatą. Tutaj szlak żółty się kończy, kontynuujemy wędrówkę szlakiem czerwonym. Wspinającą się stromo zakosami drogą, biegnącą grzbietem Łysej Góry docieramy do granic rezerwatu Mazák, który znajduje się po prawej stronie naszej trasy.

Rezerwat Mazák utworzono w 1956 r. w celu ochrony naturalnych lasów bukowych regla dolnego i świerkowych regla górnego.

02 Łysa Góra – Prażmo – Mała Praszywa – Dobracice

Łysa Góra – 2,9 km – Mogiła Ivančena – 0,6 km – Kykulka – 1,4 km – Siodło Kyčera – 8,5 km – Prażmo – 4,2 km – Nad Vysutým – 2,9 km – Mała Praszywa – 1,6 km – Kamenité – 3,6 km – Dobracice

25,8 km
7.30 h
635 m

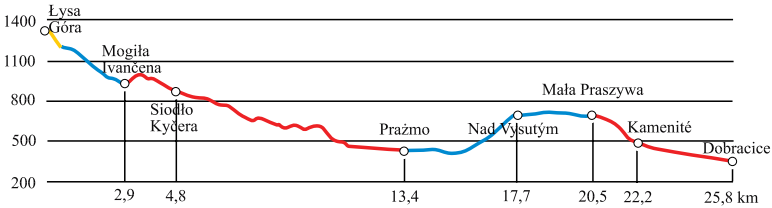

Drugi dzień naszej trasy przez Beskid Śląsko-Morawski zaczniemy od zejścia wydłużonym grzbietem, ciągnącym się od **Łysej Góry** na północ, w stronę wsi Prażmo. Ze szczytu Łysej Góry (1323 m) schodzimy żółtym szlakiem na przełęcz pod Malchorem (1202 m). Zmieniamy kolor szlaku na niebieski i schodzimy stopniowo obniżającym się grzbietem. Poruszamy się wzdłuż granicy ▸ **rezerwatu Malenovický kotel**, który obejmuje zbocze po lewej stronie naszej trasy.

Rezerwat **Malenovický kotel** powstał w 2004 r. i chroni strome stoki Łysej Góry, opadające do doliny Slatiny, na których występują ciekawe ekosystemy roślin.

Po dłuższym zejściu docieramy do ▸ **mogiły Ivančena** (926 m).

Symboliczna **mogiła**, powstała w 1946 r. dzięki ostrawskim skautom. Upamiętnia ona pięciu skautów zabitych przez hitlerowców pod koniec II wojny światowej za działalność partyzancką. Później stała się ogólnym symbolem walki o wolność, ciekawostką jest usypany obok kopiec, do którego możemy dorzucić własny kamyczek.

Mogiła Ivančena

Horní Tošanovice
Hnojník
Dobrá
Dobratice pod Prašivou
Dobratice (Dobracice)
Nošovice (Noszowice)
Skalice
Komorní Lhotka (Ligotka Kameralna)
Nižní Lhoty (Ligota Dolna)
Malá Prašivá (Mała Praszywa)
Prašivá (Praszywa)
706
Chata Prašivá
843
Čupel
872
Vyšní Lhoty (Ligota Górna)
Janovice
Lipí
902
Raškovice (Raszkowice)
rez. Kršle
Morávka
Pražmo (Prażmo)
Malenovice (Malenowice)
Kyčera
906
Morávka (Morawka)
Kykulka
996
Krásná
Ivančena
Travný
1203
rez. Malenovický kotel
Mohelnice
Lysá hora
1323
Ostravice (Ostrawica)

Dobratice - stacja

Na siodle pod mogiłą zaczyna się szlak czerwony, którym będziemy teraz podążać. Krótkim podejściem osiągamy Kykulkę (996 m), po czym schodzimy na kulminację Muroňki (966 m) i siodło Kyčera (872 m). Teraz czeka nas długie zejście w stronę wsi Prażmo, omijamy szczyt **Kyčery** (906 m), po czym zakosami docieramy do skrzyżowania Kabát (630 m). Lekkim podejściem trawersujemy grzbiet i schodzimy do doliny u źródeł potoku Baštice (575 m). Idąc wzdłuż poziomicy docieramy na skrzyżowanie Husinec i schodzimy do zabudowań na pograniczu Krasnej i Prażma. Przecinamy dolinę Mohelnicy, po czym przez osiedle Roveň osiągamy centrum **Prażma** (421 m), w pobliżu głównego skrzyżowania stoi ▸ **kościół św. Jana Nepomucena**.

Klasycystyczny **kościół św. Jana Nepomucena** wzniesiono w latach 1807-17 na miejscu poprzedniej, drewnianej świątyni, pochodzącej z 1762 r.

W centrum Prażma szlak czerwony się kończy, będziemy teraz podążać szlakiem niebieskim. Mijamy urząd gminy i osiedle Vlčanky, po czym przekraczamy Morawkę. Idziemy chwilę wzdłuż rzeki, na opadającym do niej stromo stoku znajduje się ▸ **rezerwat Kršle**.

Utworzony w 2010 r. **rezerwat** obejmuje dwa oddzielone od siebie fragmenty stromych stoków Czupla (872 m). Chroni on kompleksy pierwotnych buczyn ze skalnymi gołoborzami i roślinnością ciepłolubną.

Podchodzimy przez osiedle Kršle na polanę z pomalowaną na biało kapliczką. Bardziej zdecydowanym podejściem docieramy do skrzyżowania Nad Vysutým (700 m), z punktem widokowym na Łysą Górę i ławkami. Stąd idziemy wzdłuż poziomicy, trawersując zakosami zbocza Czupla (872 m) i Praszywej (843 m). Mijamy drugi fragment rezerwatu Kršle i dolinę Hlisnika, po czym docieramy do linii grzbietu i ▸ **Małej Praszywej** (706 m).

Na **szczycie** w 1640 r. właściciel frydeckiego państwa stanowego, hr. Jerzy z Oppersdorfu ufundował drewniany **kościół**, który od 1673 r. posiada wezwanie **św. Antoniego Padewskiego**. Świątynia stała się obiektem pielgrzymek, w 1779 r. powstała zakrystia, a w 1860 r. wieżyczka z sygnaturką. Obok kościoła w 1921 r. Podbeskidzka Wspólnota Śląska zbudowała pierwsze czeskie schronisko w Beskidach – **Chatę Prašivá.**
Budowę wsparł czechosłowacki prezydent Tomasz Masaryk. Schronisko wyremontowano w 2015 r., rok później otwarto przylegającą do niego wieżę widokową.

Dojście na Małą Praszywą

- z Prażma – 7,1 km, 2.25/2.00 h
- z Raszkowic – 5 km, 1.50/1.20 h
- z Noszowic – 7,8 km, 2.35/2.00 h
- z Dobracic – 5,2 km, 1.55/1.20 h
- z Ligotki Kameralnej – 4,7 km, 1.50/1.15 h
- z Chaty Ropička – 6,3 km, 1.55/2.10 h

Na Małej Praszywej zmieniamy kolor szlaku na czerwony, zakosami schodzimy do doliny Račoka i należącego do Ligoty Górnej osiedla Kamenité (484 m). Mijamy amfiteatr i wkraczamy w granice **Dobracic** (osiedle Harenda). Mijamy drewnianą dzwonnicę i łagodnym zejściem przez osiedle Hranice, docieramy na ▸ **stację kolejową Dobratice pod Prašivou** (351 m), gdzie nasza trasa się kończy.

Stacja Dobratice pod Prašivou powstała w 1892 r. na zbudowanej cztery lata wcześniej Kolei Miast Śląskich i Galicyjskich z Frydka-Mistka do Bielska. Obecnie wchodzi w skład linii Frydek-Mistek – Czeski Cieszyn.

Chata Mala Prašivá
(źródło: Wikimedia Commons)

Trasy 2-dniowe (III)

1. Rajcza – Hala Redykalna – Hala Lipowska – Hala Rysianka
2. Hala Rysianka – Romanka - Słowianka – Węgierska Górka

01 Rajcza – Hala Redykalna – Hala Lipowska – Hala Rysianka

Rajcza – 5,1 km – Zagroń – 3,9 km – Hala Redykalna – 2,6 km – Pod Lipowskim Wierchem – 1,0 km – Hala Lipowska – 0,9 km – Hala Rysianka

13,4 km

4.55 h

925 m

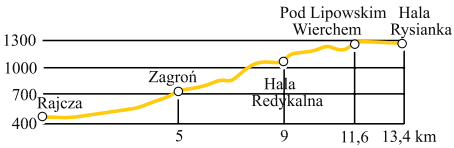

Rajcza - stacja

Soła w Rajczy

Trasa wiedzie przez Pasmo Romanki Beskidu Żywieckiego i zaczyna się na ▸ **stacji Rajcza** (488 m).

Stacja Rajcza położona jest na linii Galicyjskiej Kolei Transwersalnej, otwartej w 1884 r. z Czadcy do Husiatynia. Jej nazwa wiąże się z charakterem linii, przekraczającej poprzecznie doliny karpackich rzek (łacińskie „trans versalis" - „poprzeczna"). Linię zbudowano ze względów militarnych, jako równoległą do głównej trasy Wiedeń – Lwów, biegnącej blisko granicy z Rosją. Drugim powodem budowy była chęć aktywizacji gospodarczej ubogich, górskich terenów. Obecnie odcinek Żywiec – Zwardoń, na którym leży Rajcza wchodzi w skład linii z Katowic przez Bielsko-Białą i jest obsługiwany przez Koleje Śląskie. Budynek stacji został wzniesiony w 1884 r. wg projektu Stefana Fussgängera, w charakterystycznym dla linii Kolei Transwersalnej stylu.

Idziemy żółtym szlakiem obok zabytkowej willi z 1922 r. i przekraczamy Sołę. Podążamy chwilę szosą w stronę centrum Rajczy, po czym skręcamy w boczną dolinę **Nickuliny**. Podchodzimy lekko przez osiedla Liszki i Kuchejdy do osiedla Nickulina. Mijamy mały zbiornik retencyjny, leśniczówkę i współczesną kaplicę Miłosierdzia Bożego. Przy bocznej ulicy, odchodzącej w prawo znajduje się Ośrodek Edukacji Ekologicznej ze Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym.

Wkraczamy w las, podchodzimy dolinką a następnie stromo, bocznym grzbietem, aż do polany z osiedlem **Zagroń** i siodła 753 m pod Kiczorą (785 m). Będziemy teraz szli dłuższy czas stopniowo podnoszącym się grzbietem, odchodzącym od Lipowskiego Wierchu w stronę Ujsół. Po drodze znajdują się widokowe polany z osiedlami, należącymi do Ujsół i Złatnej. Mijamy kulminację 772 m i osiedle Herdula, następnie osiągamy osiedle Zorek i podchodzimy pod szczyt **Zapolanki** (864 m). Teraz czeka nas bardziej strome podejście przez osiedle Zapolanka. Wkraczamy w las, omijając kulminację 1067 m, aż dotrzemy na **Halę Redykalną.** Jej nazwa pochodzi od redyku, czyli wyjścia pasterzy ze stadami owiec na hale (redyk wiosenny), bądź ich powrotu (redyk jesienny).

Zapolanka - widok na Muńcuł

Hala Redykalna - widok na Suchą Górę

Wkraczamy w ciąg niezamieszkanych hal, używanych niegdyś do wypasu owiec. Podchodzimy na Redykalny Wierch (1144 m), za którym znajdują się połączone hale – Bacmania i Motykówka. Przy szlaku znajdują się tablice dydaktyczne z informacjami o górskim pasterstwie i roślinności hal. Omijamy Boraczy Wierch (1244 m), na siodle za nim rozłożyły się kolejne hale – Gawłowska i Bieguńska. Osiągamy zbocze Lipowskiego Wierchu (1324 m), które obejmuje ▸ **rezerwat Lipowska**.

Rezerwat Lipowska utworzono w 2008 r., chroni on fragmenty naturalnego górnoreglowego boru świerkowego z torfowiskami wysokimi.

Idziemy teraz po poziomicy, docierając na Halę Lipowską z krótkim wyciągiem narciarskim. Na jej skraju znajduje się ▸ **Schronisko na Hali Lipowskiej.**

Schronisko na Hali Lipowskiej

Schronisko na Hali Lipowskiej zbudował w 1931 r. bielski oddział niemieckiej organizacji Beskidenverein. W czasie II wojny światowej znajdował się tu dom wypoczynkowy dla żołnierzy Wehrmachtu. Po wojnie obiekt przejął żywiecki oddział PTTK, który w latach 70. XX w. dokonał generalnego remontu.

Spod schroniska idziemy zboczem Rysianki (1322 m), mijając kapliczkę drogi krzyżowej, prowadzącej ze Złatnej Huty. Docieramy do naszego celu – **Hali Rysianki**, na której znajduje się ▸ **Schronisko Rysianka** (1254 m).

Hala Lipowska

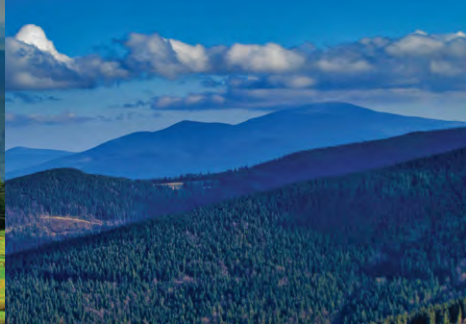

Hala Rysianka - widok na Babią Górę

Schronisko Rysianka zostało zorganizowane w 1937 r. przez Tatrzańskie Towarzystwo Narciarzy z Krakowa w domu Gustawa Pustelnika. Po 1945 r. obiekt przejęło PTTK. Z hali pod schroniskiem roztacza się widok na Pilsko, Babią Górę i słowacką Orawę, w pobliżu znajduje się krótki wyciąg narciarski.

Dojście na Rysiankę

- ze Złatnej Huty – 4,3 km, 1.55/1.05 h
- Ze Złatnej – 9,9 km, 3.45/2.40 h
- z Ujsół – 10,8 km, 4.15/2.55 h
- z Rajczy – 13,4 km, 4.55/3.30 h
- z Rajczy – 12,8 km, 4.50/3.30 h
- z Milówki – 3,8 km, 5.00/3.35 h
- z Żabnicy – 13,4 km, 5.10/3.45 h
- z Węgierskiej Górki – 16,1 km, 5.50/4.25 h
- z Sopotni Małej – 10,3 km, 4.05/3.00 h
- z Sopotni Wielkiej – 8,6 km, 3.30/2.35 h
- z Sopotni Wielkiej Kolonii – 5,9 km, 2.25/1.30 h
- z Hali Miziowej – 7 km, 2,15 h

Hala Rysianka - schronisko

02 Hala Rysianka – Romanka - Słowianka – Węgierska Górka

Hala Rysianka – 1,2 km – Przełęcz Pawlusia – 1,7 km – Romanka – 2,9 km – Suchy Groń – 1,1 km – Słowianka – 2,9 km – Abrahamów – 4,3 km – Żabnica – 2,4 km – Węgierska Górka

16,9 km

4.45 h

355 m

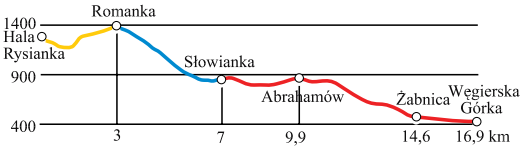

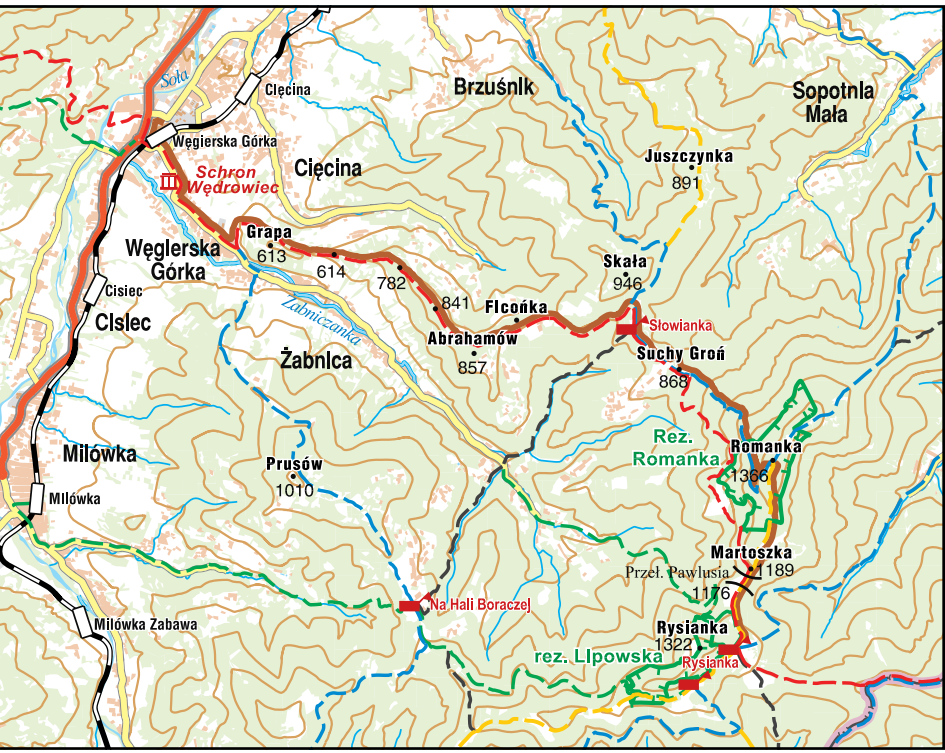

Hala Rysianka - widok na Romankę

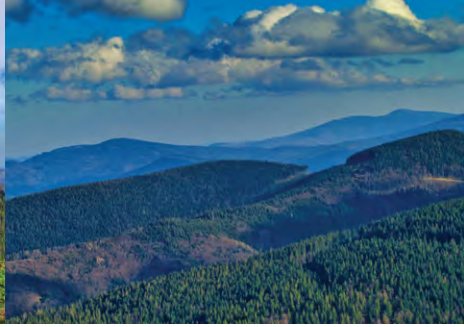

Hala Rysianka - widok na Jałowiec i Policę

Drugiego dnia trasy ruszamy z **Hali Rysianka** (1254 m) szlakiem żółtym, biegnącym na szczyt Romanki. Schodzimy skrajem Hali Sopotniańskiej na kulminację 1186 m, zajętą przez Halę Pawlusią. Rozciąga się stąd widok na Pilsko, grzbiety Skałki, Abrahamowa i Prusowa oraz Beskid Śląski i Mały wraz z Kotliną Żywiecką w oddali. Schodzimy na Przełęcz Pawlusią (1176 m), oddzielającym grupę Lipowskiego Wierchu (1324 m) i Rysianki (1322 m), od najwyższej w całym paśmie Romanki (1366 m). Czeka nas teraz strome podejście przez kulminację Martoszki, zwaną też Zamkowskim Wierchem (1189 m), następnie skrajem Hali Łyśniewskiej z widokiem na Pilsko i Babią Górę. Mijamy południowy szczyt Romanki (1289 m), gdzie wkraczamy w granice ▸ **rezerwatu Romanka**.

Rezerwat utworzono w 1963 r. w celu ochrony górnoreglowego lasu świerkowego, w którym występuje porzeczka skalna, jarzębina i dziki bez koralowy. Na stromych stokach znajdują się liczne skalne głazowiska, można tu spotkać wilki. Niestety część lasu uschła wskutek klęski ekologicznej ale na jego miejscu pojawia się już młodnik.

Stąd już łagodniejszym podejściem osiągamy szczyt ▸ **Romanki.**

Romanka jest drugą po Pilsku kulminacją zachodniej części Beskidu Żywieckiego. Oglądana od strony doliny Soły stanowi wyraźną dominantę w krajobrazie, gdyż posiada śmiałą sylwetkę i strome stoki. Od szczytu odchodzi kilka grzbietów, ciągnących się w kierunku Sopotni, Bystrej, Cięciny i Węgierskiej Górki.

Na szczycie Romanki szlak żółty się kończy, będziemy teraz podążać szlakiem niebieskim. Czeka nas teraz zejście zakosem, trawersującym strome, zachodnie stoki Romanki. Opuszczamy granice rezerwatu i mijamy zarastającą Halę Miziową. Schodzimy stromo linią grzbietu, aż osiągniemy wypłaszczenie Suchego Gronia (868 m). Na grzbiet podchodzi Hala Kupczykowa z zabudowaniami osiedla Żabnicy o nazwie Płone. Mijamy przełęcz, oddzielającą Romankę od grupy Skałki (946 m), lekkim podejściem docieramy do ▸ **stacji turystycznej Słowianka** (846 m).

Stacja turystyczna Słowianka

Suchy Groń - widok na Abrahamów i Beskid Śląski

Stacja turystyczna Słowianka mieści się w dwupiętrowym drewnianym budynku, znajdującym się przy węźle szlaków.

Dojścia do Słowianki

- z Juszczyny – 7,9 km, 2.55/2.10 h
- z Bystrej – 6,3 km, 2.25/1.45 h
- z Węgierskiej Górki – 9,9 km, 3.25/2.35 h
- z Żabnicy Skałki – 3,1 km, 1.15/0.50 h
- z Hali Rysianka – 6,2 km, 1.50/2.25 h
- z Sopotni Małej przez Romankę - 11,4 km, 4.20/3.50 h

Pod Słowianką zmieniamy kolor szlaku na czerwony Główny Szlak Beskidzki im. Kazimierza Sosnowskiego. Podchodzimy lekko do skrzyżowania (858 m), po czym schodzimy zboczami Skałki. Biegnący podmokłą ścieżką odcinek szlaku można minąć równoległą utwardzoną drogą. Docieramy na przełęcz 785 m, oddzielającą Skałkę od **Abrahamowa**. Na siodle rozłożyły się zabudowania osiedli Tokarnia i Wspólna z krótkim wyciągiem narciarskim i widokiem na grzbiet Lipowskiego Wierchu oraz potężną

Zachód słońca pod Abrahamowem

Węgierska Górka - Schron Wędrowiec

Węgierska Górka - stacja

sylwetkę Romanki. Mijamy kulminację Ficońki i przez osiedle Sucha podchodzimy pod szczyt Abrahamowa (857 m). Następnie schodzimy na kulminację 841 m z krzyżem partyzantów z czasów II wojny światowej. Teraz czeka nas zejście wydłużonym grzbietem Abrahamowa przez zarośnięte polany pasterskie. Docieramy na przełęcz 597 m, po czym schodzimy zboczem Grapy (613 m) do ul. Rowerowej i położonych w dolinie Żabniczanki zabudowań Żabnicy.

Na sąsiednim wzgórzu Bukowina (510 m) znajdują się dwa **schrony** z 1939 r. - Wyrwidąb i Wąwóz.

Schodzimy główną szosą (ul. ks. Karola Śmiecha) do granicy Węgierskiej Górki, mijając ▸ **Schron Wędrowiec**.

Ul. Obrońców Węgierskiej Górki docieramy do przejazdu kolejowego i biegnącej doliną Soły głównej szosy Katowice – Zwardoń w centrum miejscowości (413 m). Przy budynku szkoły opuszczamy szlak, ul. Kolejową podchodzimy 300 m na ▸ **stację**, gdzie nasza trasa się kończy.

Schron powstał w 1939 r. i stanowi element linii obronnej, która powstrzymywała atakujące od strony Przełęczy Zwardońskiej wojska niemieckie 2-3 września 1939 r. W obiekcie znajduje się ekspozycja z fotografiami walczących żołnierzy i pamiątkami po ich dowódcy – kapitanie Tadeuszu Semiku oraz wyposażeniem i bronią żołnierzy. Pod schronem stoją działa z czasów II wojny światowej.

Stacja Węgierska Górka położona jest na linii Galicyjskiej Kolei Transwersalnej, otwartej w 1884 r. z Czadcy do Husiatynia. Obecnie linię obsługują Koleje Śląskie w relacji Katowice – Zwardoń. Typowy dla tej trasy budynek dworca pochodzi z czasów budowy linii, ze stacji odchodziła bocznica do pobliskiej huty.

Trasy 1-dniowe

1. Jaworze – Błotny (Błatnia) – Bielsko-Biała Wapienica
2. Porąbka – Przełęcz Kocierska – Żar - Porąbka
3. Kozy – Porąbka Zapora – Chrobacza Łąka – Bielsko-Biała Straconka
4. Bielsko-Biała Mikuszowice – Magurka Wilkowicka – Bielsko-Biała Lipnik
5. Wilkowice – Bystra – Klimczok – Wilkowice
6. Milówka – Hala Boracza – Prusów – Węgierska Górka

01 Jaworze – Błotny (Błatnia) – Bielsko-Biała Wapienica

Jaworze – 5,3 km – Przełęcz pod Przykrą – 0,8 km – Błotny (Błatnia) – 0,8 km – Przełęcz pod Przykrą – 4,0 km – Jezioro Wapienickie – 3,1 km – Bielsko Biała Wapienica

14,1 km

4.30 h

610 m

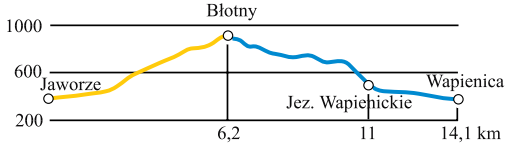

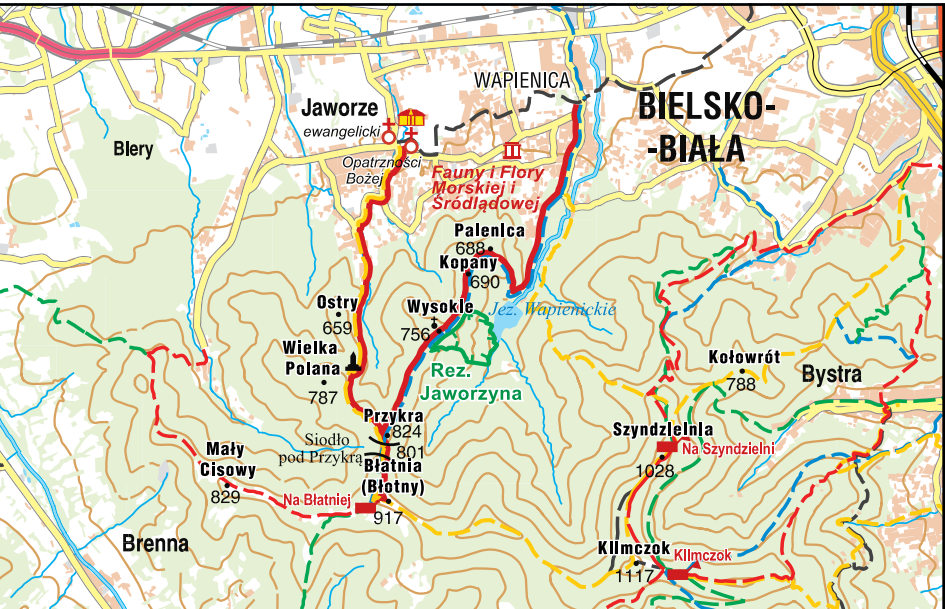

Jaworze - ławeczka hr. Maurycego Jana Nepomucena Saint Genois d'Anneaucourt

Jaworze - fontanna solankowa

Wiodąca przez Pasmo Klimczoka w Beskidzie Śląskim trasa zaczyna się w centrum ▸ **Jaworza** (380 m), gdzie znajduje się kilka atrakcyjnych obiektów.

Jaworze - kościół ewangelicki

Klasycystyczny **kościół Opatrzności Bożej** wzniesiony został w 1802 r. na miejscu drewnianej świątyni Wszystkich Św. z 1644 r. Kościół został przebudowany w 1886 r., w 1933 r. dobudowano transept z kopułą. Na przylegającym cmentarzu znajduje się wydzielona część z pamiątkowym obeliskiem oraz kamiennymi płytami nagrobnymi hrabiów Saint Genois d'Anneacourtów i okolicznych rodów szlacheckich.

Klasycystyczny **pałac** zbudowali w XVIII/XIX w. baronowie Laszowscy i de Saint Genois d'Anneaucourt. Po 1945 r. w pałacu ulokowano dom dziecka i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. W styczniu 2010 r. znaczna część obiektu spłonęła, obecnie jest on odbudowany.

Klasycystyczny **kościół ewangelicki** powstał w latach 1782-86 na mocy Patentu Tolerancyjnego cesarza Józefa II. W latach 1851-52 zbudowano wieżę kościelną, w 1912 r. powstało prezbiterium.

Hala pod Błatnią

Idziemy szlakiem żółtym, biegnącym ul. Zdrojową przez centrum uzdrowiska, obok ławeczki z pomnikiem hr. Maurycego Jana Nepomucena Saint Genois d'Anneaucourt, dzięki któremu w 1862 r. Jaworze zostało uzdrowiskiem. Po lewej znajduje się rozległy **park zdrojowy** z fontanną solankową. Idziemy doliną Potoku Wysokiego obok punktu informacji turystycznej. Ul. Wąwóz i Turystyczną, biegnącą doliną Szerokiego Potoku, osiągamy parking z wiatą obok leśnictwa Jaworze. Rozpoczynamy podejście zboczem Ostrego (659 m) do pomnika **Heinricha Richtera** (1850-1921), komendanta bielskiej straży pożarnej i szefa związku straży pożarnych Śląska Austriackiego. Kontynuujemy wspinaczkę zboczem Wielkiej Polany (787 m) i docieramy do linii grzbietu. Krótkim podejściem osiągamy Siodło pod Przykrą (801 m), dalej podchodzimy dość stromo przez polanę Pod Błatnią, opuszczamy linię grzbietu pod szczytem Błatniej (917 m) i docieramy do ▸ (str. 41) **schroniska Na Błatniej** (880 m).

Spod schroniska cofamy się niebieskim szlakiem z powrotem na Siodło pod Przykrą (801 m). Krótkim podejściem zdobywamy szczyt Przykrej (824 m) i schodzimy na wyrównany grzbiet, prowadzący na siodło 730 m. Łagodnym podejściem docieramy na Wysokie (756 m), po prawej stronie znajduje się granica ▸ **rezerwatu Jaworzyna**.

Zapora i Jezioro Wapienickie

Rezerwat utworzono w 2003 r. w celu ochrony naturalnych lasów górskich, reprezentowanych przez jaworzynę górską, kwaśną buczynę górską oraz żyzną buczynę karpacką. Ze szczytu **Wysokiego** można podejść w lewo czerwoną ścieżką do **uroczyska kultowego ewangelików** z XVII w., miejsca tajnych nabożeństw w czasie kontrreformacji.

Schodzimy na siodło 680 m, za niewyraźną kulminacją Kopanego (690) osiągamy siodełko z krzyżem na drzewie.

Można stąd podejść prosto na szczyt **Palenicy** (688 m) z **grodziskiem** z ok. 500 r. p.n.e. Tworzy je kamienny wał wysokości 1,5–2 m, otaczający majdan o średnicy 60-70 m.

Rozpoczynamy dość strome 200-metrowe zejście do doliny Wapienicy, na jego końcu osiągamy zaporę, tworzącą ▸ **Jezioro Wapienickie** (492 m).

Jezioro Wapienickie (Wielka Łąka) położone jest na terenie powstałych w latach 1893-95 ujęć wody dla miasta. W latach 1929-32 katowicki oddział firmy Dyckerhoff und Widman zbudował zaporę ze stacją uzdatniania wody, rurociągiem i zbiornikiem wyrównawczym. Podwyższona w czasie II wojny światowej zapora ma wysokość 23 m, zbiornik posiada powierzchnię 24 ha.

Jaworze - Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej fot. Archiwum UG Jaworze

Idziemy doliną z tablicami ścieżki dydaktycznej Wapienica i docieramy do pętli autobusowej przy ul. Zapora w dzielnicy Bielska-Białej - **Wapienicy**. Mijamy pomnikowy dąb, kaplicę św. Ojca Pio i zabudowania nadleśnictwa Bielsko, na przystanku przy skrzyżowaniu z ul. Jaworzańską (383 m) nasza trasa się kończy. Warto tu podejść 1100 m w lewo do ▸ **Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej**.

Jest to jedyne **muzeum** na południu Polski, w którym można obejrzeć wiele egzotycznych zwierząt, występujących w morzach i oceanach świata, w tym w rafie koralowej. Muzeum usytuowane jest obok Szkoły Podstawowej nr 2 w Jaworzu i to właśnie od zbiorów, które zostały podarowane jaworzańskiej szkole przez jej absolwenta bosmana Erwina Pasternego rozpoczęła się cała historia placówki. W oddzielnej ekspozycji przedstawiono również Bałtyk, jego historię, a także wiele gatunków, które obecnie występują w naszym morzu. W pomieszczeniach nowoczesnego budynku, swoim kształtem przypominającego dziób okrętu znajduje się również oryginalna, multimedialna łódź rybacka. Ciekawostką jest fakt, iż przy muzeum powstała również Motylarnia.

02 Porąbka – Przełęcz Kocierska – Żar - Porąbka

Porąbka – 5,7 km – Przełęcz Bukowska – 2,4 km – Przełęcz Beskid Targanicki – 3,0 km – Przełęcz Kocierska – 4,0 km – Przełęcz Przysłop Cisowy – 1,7 km – Przełęcz Isepnicka – 0,8 km – Kiczera – 2,2 km – Żar – 3,5 km – Porąbka Zapora – 2,0 km – Porąbka

25,3 km
8.20 h
1170 m

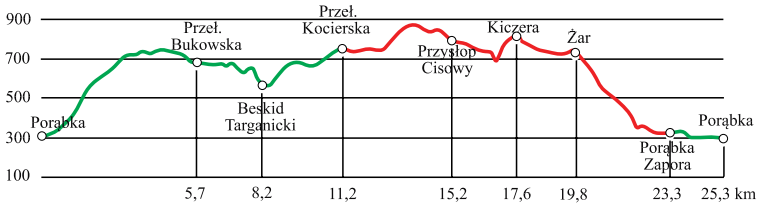

Porąbka - widok na Bujakowski Groń

Porąbka z Bukowskim Groniem i mostem na Sole

Wiodącą przez Pasmo Łamanej Skały Beskidu Małego trasę zaczynamy w centrum ▸ **Porąbki** (300 m).

Idziemy zielonym szlakiem, ul. Cmentarną i Granitową docieramy do lasu, podchodząc stromo na Palenicę (572 m). Następnie łagodniejszym podejściem omijamy szczyt Bukowskiego Gronia (767 m) i docieramy na polanę z osiedlem Palenica i kulminacją Trzonki (727 m). Schodzimy na Przełęcz Bukowską (662 m), mijając mieszczącą się w dawnej gajówce chatkę Klubu Górskiego Limba. Zboczami Porębskiego Gronia (743 m) obok murowanej kaplicy docieramy do osiedla Jarosówka, by zejść przez Małą Bukową (650 m) i osiedle Brzezinka Górna na Przełęcz Beskid Targanicki (562 m), który oddziela grzbiet Bukowskiego Gronia od głównego pasma Beskidu Małego. Zboczem Wielkiej Bukowej (Kaprówki, 743 m) podchodzimy na Przełęcz Cygańską (636 m). Stąd czeka nas jeszcze chwila podejścia do zajazdu nad **Przełęczą Kocierską** (756 m).

Warto tu zobaczyć **kościół Narodzenia NMP** z lat 1904-07, murowaną kaplicę z 1860 r., Izbę Regionalną oraz Dąb Wolności, zasadzony w 1923 r. przez weteranów I wojny światowej.

Porąbka - kościół

Pod Porębskim Groniem

Kocierz

Przez pobliską **przełęcz** (718 m) biegnie szosa Andrychów – Żywiec, dawny Gościniec Kocierski, zbudowany w 1. poł. XIX w. przez Austriaków, wykorzystujących pracę więźniów z Wiśnicza i Spielbergu.

Żar - stacja meteorologiczna

Zmieniamy kolor szlaku na czerwony Mały Szlak Beskidzki, biegnący głównym grzbietem Beskidu Małego. Mijamy kulminacje Błasiakówki (747 m) i Beskidu (759 m), by zejść na Przełęcz Szeroką (736 m). Teraz czeka nas zdecydowane podejście na **Kocierz** (879 m), będący najwyższym punktem naszej trasy. Schodzimy przez kulminację 872 m na Przełęcz Przysłop Cisowy (803 m). Kontynuujemy zejście zboczami Wielkiej Cisowej Grapy (853 m) obok ruin kamiennego szałasu pasterskiego i Cisowej Grapy (810 m), by dotrzeć na Przełęcz Isepnicką (698 m). Teraz czeka nas podejście na pokryty polaną szczyt Kiczery (827 m), z resztkami murków pasterskich i widokiem na górny zbiornik elektrowni szczytowo-pompowej. Schodzimy na zbocze ▸ **Żaru**, omijając zbiornik, po czym dochodzimy na szczyt (761 m).

Żar - letni tor saneczkowy

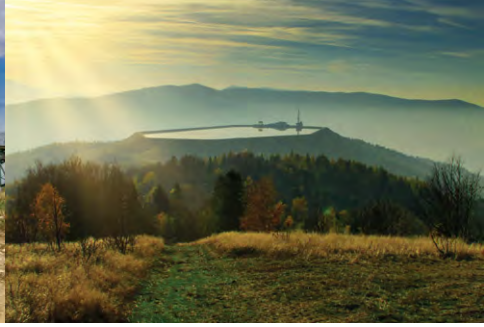

Kiczera - widok na Żar

Niewysoka kulminacja **Żaru** jest najbardziej charakterystyczna w całym Beskidzie Małym. Na opadającym stromo do Jeziora Międzybrodzkiego wzniesieniu, zbudowano w latach 1970-79 **elektrownię szczytowo-pompową**.

Na splantowanym szczycie powstał górny zbiornik, do którego nocą pompowana jest woda z jeziora, wydrążonymi w zboczach rurociągami. Natomiast w dzień woda spada sztolniami, produkując potrzebny w szczycie energetycznym prąd.

W okresie międzywojennym na Żarze znajdowała się szkoła szybowcowa, przeniesiona potem do Międzybrodzia Żywieckiego, po której pozostał budynek meteorologiczny.

Obecnie ze szczytu startują często paralotniarze. Dawny wyciąg szybowcowy z Międzybrodzia Żywieckiego został w 2003 r. przebudowany na **kolej linowo-terenową**, pokonującą 300 m różnicy wysokości. Na szczycie znajduje się letni tor saneczkowy.

Dojście na Żar

- z Porąbki Zapory – 3,5 km, 1.40/0.55 h
- z Międzybrodzia Żywieckiego – 2,5 km, 1.15/0.40 h
- z Międzybrodzia Żywieckiego – 5,9 km, 2.20/1.35 h
- z Przełęczy Kocierskiej – 9 km, 3.00/2.45 h
- z Porąbki – 7,1 km, 2.45/2.00 h
- z Kozubnika – 2,9 km, 1.25/0.40 h

Ze szczytu Żaru schodzimy stromo wąskim grzbietem, z przecinki linii energetycznej widać położone w dole Jezioro Międzybrodzkie. Opuszczamy linię grzbietu, zboczami Kozubnika (551 m) docieramy do osiedla Łaski, po czym brzegiem jeziora osiągamy ▸ **zaporę w Porąbce** (331 m).

Czaniec - papiernia

Zapora Porąbka

Zapora na Sole powstała w 1936 r. w celu ochrony przeciwpowodziowej. Obiekt posiada 38 m wysokości i 260 m szerokości, obok znajduje się elektrownia wodna. Dzięki zaporze w malowniczej, przełomowej dolinie powstało **Jezioro Międzybrodzkie**, na którego brzegach znajdują się liczne przystanie i ośrodki sportów wodnych.

Na zaporze zmieniamy kolor szlaku na zielony, idziemy ul. Żywiecką wzdłuż Soły do osiedla Pod Snozą. Mijamy ujście potoku Wielka Puszcza i wracamy do centrum **Porąbki** (300 m), gdzie kończy się nasza trasa.

Będąc w Porąbce warto odwiedzić położoną 4,8 km dalej dawną ▸ **papiernię w Czańcu**.

Dawna Papiernia Habsburska w Czańcu jest wyjątkowa głównie ze względu na znajdujące się tam zabytkowe turbiny Girarda. Powstałe po 1888 r. turbiny są jedynymi w kraju i nielicznymi w Europie egzemplarzami wynalazku Philippa de Girarda, pełniącego od 1826 r. funkcję Naczelnego Inżyniera Górnictwa w Królestwie Polskim. W latach 60. XX w. jedna z turbin została przystosowana do wytwarzania prądu elektrycznego. Umieszczone są one w jednokondygnacyjnym budynku murowanym z cegły, nietynkowanym, umieszczonym nad betonowym przepustem rzecznym. W 2006 r. w budynku przeprowadzono kompleksowe prace remontowe, konserwatorskie i restauracyjne, w wyniku których zespół jest w bardzo dobrym stanie. W obiekcie działa Mała Elektrownia Wodna, wykorzystująca jedną z zabytkowych turbin. Obiekt znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki woj. śląskiego.

03 Kozy – Porąbka Zapora – Chrobacza Łąka – Bielsko-Biała Straconka

Kozy – 5,1 km – Pod Bujakowską Górą – 4,7 km – Porąbka Zapora – 0,9 km – Żarnówka Duża – 3,7 km – Chrobacza Łąka – 1,2 km – Przełęcz u Panienki – 2,3 km – Gaiki – 3,7 km – Bielsko-Biała Straconka

21,4 km
7.1 h
1080 m

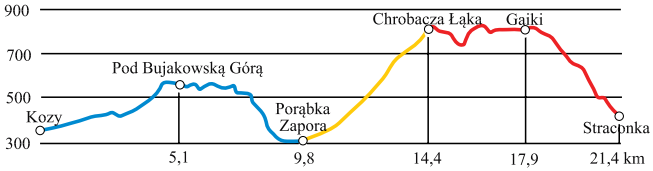

Kozy - pałac

Kozy - stacja

Biegnąca przez pasmo Groniczków w Beskidzie Małym trasa zaczyna się na ▸ **stacji kolejowej w Kozach** (366 m).

Stacja Kozy powstała na linii Kolei Miast Śląskich i Galicyjskich, otwartej w 1888 r. z Frydka przez Cieszyn, Bielsko-Białą i Wadowice do Kalwarii Zebrzydowskiej. Trasą kursują obecnie pociągi relacji Bielsko-Biała – Kraków. Typowy dla tej linii budynek stacji pochodzi z lat budowy trasy.

Idziemy niebieskim szlakiem, ul. Dworcową docieramy do ▸ **kościoła Świętych Szymona i Judy Tadeusza**.

Pierwotna, drewniana świątynia wzmiankowana była w 1326 r., obecny **neogotycki kościół** wzniesiono według projektu wiedeńczyka Karola Steinhofera w latach 1900-02.

Ul. Kościelną osiągamy rondo na szosie Bielsko-Biała – Kraków w centrum wsi.

W pobliżu ronda stoi barokowy **pałac**, zbudowany w XVIII w. przez Jordanów, który po przebudowie w XIX w., dokonanej przez rodzinę Czecz de Lindenwald, uzyskał klasycystyczny charakter. W otaczającym pałac parku znajduje się pomnikowy platan, fontanna na osi pałacu i pozostałości lodowni. Po stronie zachodniej do bocznej elewacji przylega neogotycka kaplica pałacowa z 1859 r., z oknami zamkniętymi łukiem ostrym i wieżyczką. Po obu stronach dziedzińca przed pałacem usytuowane są piętrowe oficyny - zachodnia ze sklepionymi piwnicami i datą 1705, wschodnia - nieco późniejsza. W wyremontowanym w 2013 r. obiekcie znajdują się biblioteka i Izba Historyczna im. Adolfa Zubera. Ciekawostką jest, że Kozy są największą wsią w Polsce, liczącą 13 tys. mieszkańców.

Idziemy ul. Beskidzką w górę doliny Kozłówki, przez część wsi, zwaną Bagrówką. Ul. Panienki i Działy podchodzimy na widokowe wzgórze z osiedlem Pod Kamieniołomem.

Rezerwat Zasolnica

Chrobacza Łąka - Krzyż III Tysiąclecia

Trawersując zbocza grzbietu Chrobaczej Łąki, osiągamy skrzyżowanie Pod Bujakowską Górą (560 m). Dalej idziemy po poziomicy, stokami Bujakowskiego Gronia (749 m). Na zboczach Zasolnicy (556 m) rozpoczynamy zejście, docierając do ▸ **rezerwatu** o tej samej nazwie.

Utworzony w 1973 r. **rezerwat Zasolnica** chroni fragment zachowanej na stromych stokach buczyny karpackiej.

Docieramy do osiedla Gąsiory w Porąbce i głównej ul. Bielskiej, którą prowadzi szosa Kęty – Żywiec. Wkraczamy w granice Międzybrodzia Bialskiego (os. Żarnówka Mała), ul. Żywiecką osiągamy ▸ (str. 81) **Zaporę Porąbka** (320 m).

Przy zaporze szlak niebieski się kończy, będziemy teraz podążać szlakiem żółtym. Idziemy chwilę główną szosą wzdłuż brzegu Jeziora Międzybrodzkiego. Docieramy do osiedla **Żarnówka Duża** (355 m), gdzie zaczynamy podejście ul. Alojzego Koniora. Ulica wije się wzdłuż grzbietu, odchodzącego na południe od Chrobaczej Łąki, z polan doskonale widać położone w dole jezioro.

Chrobacza Łąka - schronisko

Straconka - kościół

Osiągamy osiedle Międzybrodzie Kobiernickie i wkraczamy w las. Podejście linią grzbietu robi się chwilowo strome, by złagodnieć i wyprowadzić nas na szczyt ▸ **Chrobaczej Łąki** (828 m).

Chrobacza Łąka jest najbardziej znanym szczytem pasma Groniczków, oddzielonego Przełęczą Przegibek (663 m) od Pasma Czupla i przełomem Soły od pasma Łamanej Skały. Na szczycie zbudowano w 2002 r. Krzyż III Tysiąclecia o wysokości 35 m, obok znajduje się platforma widokowa z panoramą Pogórza Śląskiego z Kozami i Bielskiem-Białą. Pod szczytem znajduje się **schronisko** zbudowane w latach 30. XX w. przez rodzeństwo Dorzaków. Po 1945 r. działała tu stacja turystyczna PTTK, obecnie jest ośrodkiem turystyczno-rekolekcyjnym.

Dojście na Chrobaczą Łąkę

- z Bielska-Białej Straconki – 7,1 km, 2.40/2.00 h
- z Bielska-Białej Lipnika – 4,5 km, 1.50/1.10 h
- z Kóz – 5,9 km, 2.15/1.35 h
- z Żarnówki Małej – 5,1 km, 2.10/1.20 h
- z Żarnówki Małej – 4,7 km, 2.00/1.10 h

Na szczycie zmieniamy kolor szlaku na czerwony, Mały Szlak Beskidzki, który będzie prowadził głównym grzbietem grupy Chrobaczej Łąki.

Schodzimy na **Przełęcz u Panienki** (740 m) z kapliczką MB, ufundowaną w 1884 r. przez leśniczego z Kóz. Można stąd zejść niecałe 200 m do Źródła Maryjnego. Krótkim, ale stromym podejściem osiągamy najwyższy szczyt pasma - Groniczki (833 m), by zejść lekko na niewyraźne kulminacje Kopców i Gaików (816 m). Teraz czeka nas długie zejście przez grzbiet Groniczków (751 m) na Czupel (654 m). Schodzimy stromo z linii grzbietu aż osiągniemy ul. Czupel w osiedlu Bielska-Białej – **Straconce**. Ul. Górską docieramy do przystanku komunikacji miejskiej (419 m), gdzie kończy się nasza trasa.

W pobliżu znajduje się neoromański kościół **MB Pocieszenia** z 1873 r.

04 Bielsko-Biała Mikuszowice – Magurka Wilkowicka – Przełęcz Przegibek - Bielsko-Biała Lipnik

Bielsko-Biała Mikuszowice – 1,4 km – Bielsko-Biała Stalownik – 2,7 km – Rogacz – 1,1 km – Magurka Wilkowicka – 2,1 km – Przełęcz Przegibek – 1,8 km – Gaiki – 3,2 km – Bielsko-Biała Lipnik

12,3 km

4.2 h

740 m

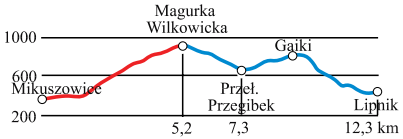

Mikuszowice Krakowskie - kosciół

Chatka na Rogaczu

Biegnąca przez Pasma Czupla i Groniczków w Beskidzie Małym trasa zaczyna się na ▸ **stacji kolejowej Bielsko-Biała Mikuszowice** (370 m).

Zanim wyruszymy na szlak warto podejść 250 m ul. Cyprysową do ▸ **kościoła św. Barbary**. Ze stacji ruszamy szlakiem czerwonym, ul. Morelową docieramy do ul. Żywieckiej, którą biegnie stara szosa Bielsko-Biała – Żywiec (ruch tranzytowy przerzucił się na nową drogę S1). Idziemy przez dzielnicę **Mikuszowice Krakowskie**, po drugiej stronie rzeki Białej leżą Mikuszowice Śląskie, co stanowi ślad biegnącej rzeką historycznej granicy Śląska Cieszyńskiego i Małopolski. Koło przystanku Stalownik (398 m) wkraczamy w granice Wilkowic i rozpoczynamy strome podejście przez las. Po dłuższej chwili docieramy na skraj polany z osiedlem Do Piotra, na której znajduje się studencka **Chatka na Rogaczu** (683 m). Następnie przez polanę Waligóra docieramy do linii grzbietu z osiedlem Klimczaków i szczytem Rogacza (828 m). Stąd już łagodniej, przez polanę Waliczkula docieramy na szczyt ▸ **Magurki Wilkowickiej** (909 m).

Stacja położona jest na linii Bielsko-Biała – Żywiec, zbudowanej w 1878 r. przez Kolej Północną Cesarza Ferdynanda i stanowiącej przedłużenie linii z Czechowic-Dziedzic. Obecnie kursują tędy pociągi Kolei Śląskich relacji Katowice – Zwardoń.

Drewniany kościół św. Barbary powstał pierwotnie w 1455 r., przy obecnej budowli z 1692 r. pracował cieśla Piotr Piotrowski. Wieża powstała w 1851 r., 19 lat później zwieńczono ją hełmem z latarnią. We wnętrzu zachowała się gotycka figura MB z Dzieciątkiem z ok. 1430 r. i barokowa polichromia Johanna Mentila z 1723 r.

Magurka Wilkowicka stanowi jedną z dwóch kulminacji pasma, ciągnącego się w kierunku najwyższego szczytu Beskidu Małego – Czupla (933 m). Na szczycie znajduje się Schronisko Na Magurce, zbudowane w 1903 r. przez niemiecką organizację Beskidenverein. Obiekt został odbudowany w 1913 r. po pożarze i przejęty w 1946 r. przez PTTK. Spod schroniska rozciąga się panorama Kotliny Żywieckiej, Beskidu Śląskiego i Żywieckiego oraz Pasma Łamanej Skały w Beskidzie Małym.

Magurka Wilkowicka - schronisko

Magurka Wilkowicka - zaplecze narciarskich tras biegowych

Dojście na Magurkę Wilkowicką

- z Wilkowic przez Skałę Czarownic – 7,7 km, 2.50/2,05 h
- z Wilkowic – 4,4 km, 1.55/1.05 h
- z Wilkowic przez Rogacz – 4,2 km, 1.55/1.00 h
- z Bielska-Białej Mikuszowic – 5,2 km, 2.15/1.15 h
- z Bielska-Białej Leszczyn – 6,7 km, 2.40/1.50 h
- z Bielska-Białej Straconki – 4,8 km, 2.00/1.10 h
- z Bielska-Białej Straconki – 4,3 km, 1.55/1.05 h
- z Bielska-Białej Pod Lasem – 3,4 km, 1.30/0.55 h
- z Bielska-Białej Lipnika – 7,1 km, 2.50/2.10 h
- z Międzybrodzia Bialskiego – 7,8 km, 3.00/2.05 h
- z Międzybrodzia Bialskiego – 6,3 km, 2.35/1.45 h
- z Czernichowa – 6,9 km, 2.45/1.55 h
- z Łodygowic – 9,6 km, 3.30/2.40 h

Przełęcz Przegibek - kapliczka

Na szczycie zmieniamy kolor szlaku na niebieski, schodzimy grzbietem na siodło pod Sokołówką (834 m), skąd zdecydowanym zejściem docieramy na ▸ **Przełęcz Przegibek** (663 m).

Nazwa **przełęczy** pochodzi od słowa „przegib", oznaczającego przełęcz porośniętą trawą. W latach 50. XX w. zbudowano tędy szosę ze Straconki do Międzybrodzia Bialskiego. Na przełęczy stoi kapliczka z 1858 r. i postawiony w 1996 r. pomnik Ofiar Wojny.

Przełęcz Przegibek - pomnik

Źródło Pyszne

Wkraczamy w pasmo Chrobaczej Łąki, podchodzimy obok Przegibka (685 m) i kulminację 742 m na **Gaiki** (816 m). Teraz czeka nas strome zejście skrajem Beskidu Małego do źródła Pysznego u źródeł Niwki. Następnie już nieco łagodniej docieramy do wyremontowanego leśnego amfiteatru z 1938 r. Mijamy zbudowaną w 1884 r. dawną leśniczówkę z domem myśliwskim i gospodą, po czym przecinamy ul. Polną w dzielnicy **Bielska-Białej – Lipniku**. Skrótem przez dolinkę osiągamy ul. Krakowską, którą biegnie szosa Bielsko-Biała – Kraków. Tu, na przystanku komunikacji miejskiej kończy się nasza trasa.

Lipnik - dawna leśniczówka

05 Wilkowice – Bystra – Klimczok – Meszna – Wilkowice

Wilkowice – 3,6 km – Bystra – 1,6 km – Lanckorona – 3,6 km – Schronisko Klimczok – 3,7 km – Nadmeszna – 2,7 km – Meszna – 2,8 km – Wilkowice

17,8 km

5.50 h

835 m

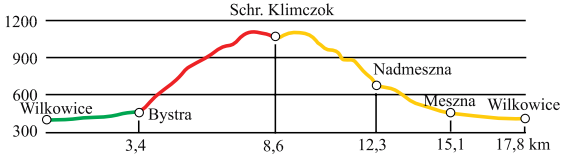

Bystra - Izba Regionalna Stara Stolarnia

Bystra - Muzeum J. Fałata - Willa Fałatówka

Lanckorona - ołtarz polowy

Magura - rozdroże szlaków

Trasa biegnąca przez Pasmo Klimczoka w Beskidzie Śląskim, zaczyna się na ▸ **stacji Wilkowice Bystra** (398 m).

Ul. Dworcową docieramy do głównej ul. Wyzwolenia, gdzie obieramy szlak zielony. Mijamy urząd gminy i wkraczamy na teren Bystrej. Ul. Kasztanową przekraczamy rzekę Białkę, którą biegła historyczna granica Małopolski i Śląska Cieszyńskiego. W związku z tym po obu stronach rzeki rozwinęły się dwie miejscowości – Bystra Śląska i Krakowska, połączone ze sobą dopiero w 1956 r. Idziemy śląską częścią Bystrej, ul. Juliana Fałata docieramy do domu kultury, w którym urządzono ▸ **Izbę Regionalną**.

600 m za Izbą Regionalną znajduje się ▸ **Willa Juliana Fałata tzw. Fałatówka**.

Idziemy dalej ul. Fałata, aż do skrzyżowania koło **pomnika kpt. Pawła Cymsa** (468 m), mieszkańca Bystrej, jednego z dowódców Powstania Wielkopolskiego i III Powstania Śląskiego, uczestnika wojny 1920 r., kampanii wrześniowej i konspiracji AK.

Stacja położona jest na linii Bielsko-Biała – Żywiec, zbudowanej w 1878 r. przez Kolej Północną Cesarza Ferdynanda i stanowiącej przedłużenie linii z Czechowic-Dziedzic. Obecnie kursują tędy pociągi Kolei Śląskich relacji Katowice – Zwardoń.

W **Izbie Regionalnej „Stara Stolarnia"** można oglądać dawny sprzęt rolny i gospodarski, krosna tkackie, a także izbę mieszkalną ze sprzętami gospodarstwa domowego na wzór dawnej chaty beskidzkiej. Obok funkcjonuje niewielka **Galeria Sztuki Regionalnej** z pracami beskidzkich (i nie tylko) artystów, bibułkowymi kwiatami, obrazami na szkle, czy pracami twórców młodego pokolenia.

Secesyjno–modernistyczna **willa** zbudowana w 1910 r., związana jest z osobą malarza Juliana Fałata, który mieszkał w niej w latach 1910-1929. W budynku znajduje się oddział Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej, poświęcony życiu i twórczości Juliana Fałata. Remontowana w latach 2012-13 r. willa jest w bardzo dobrym stanie. Na terenie posesji znajdują się ruiny drewnianej pracowni malarza oraz kaplica.

Zbocza Magury - widok na schronisko Na Szyndzielni

Magura - widok na Równię

Zmieniamy kolor szlaku na czerwony, przechodzimy mostem na dawną małopolską stronę wsi, po czym rozpoczynamy długie i na początku dość strome podejście na Magurę. Docieramy do zarastającej polany **Lanckorona** (751 m) z ołtarzem polowym. Kontynuujemy podejście północnym grzbietem Magury przez wyręby, z których roztaczają się rozległe widoki. Przed skrzyżowaniem ze szlakiem żółtym mijamy pozostałości schroniska z basenem kąpielowym **Magura-Kąpielisko** (1015 m), zbudowanego w połowie lat 30. XX w. przez dzierżawcę Schroniska Klimczok i zniszczonego w 1945 r. Jeszcze chwila podejścia głównym grzbietem i docieramy na szczyt **Magury** (1109 m), skąd lekkim zejściem osiągamy ▸ (str. 11) **Schronisko Klimczok**.

Nadmeszna - Różańcowy Szlak Maryjny

Nadmeszna - widok na Gaiki

Meszna - kaplica

Spod schroniska wracamy przez szczyt Magury do rozdroża szlaków żółtego i czerwonego (1015 m), gdzie obieramy pierwszy z nich. Schodzimy linią grzbietu do dawnej polany Ronula i otwartego w 2010 r. **Różańcowego Szlaku Maryjnego**, składającego się z 19 kapliczek różańcowych wyrzeźbionych w ludowym stylu góralskim. Docieramy do widokowej polany z osiedlem **Nadmeszna**, skrótem wzdłuż wyciągu osiągamy górską karczmę (661 m). Schodzimy do doliny Mesznianki, po chwili pojawiają się zabudowania **Mesznej**. Ul. Sportową docieramy do kościoła Niepokalanego Poczęcia NMP z lat 1950-54.

Meszna - kościół

Skrótem koło kaplicy MB Siewnej z 1810 r., a następnie ul. Agrestową schodzimy lekko do głównej ul. Szczyrkowskiej, którą biegnie szosa Bielsko-Biała – Szczyrk (446 m). Następnie idziemy ul. Wspólną i Sosnową przez pogranicze Mesznej i Bystrej. Za zagajnikiem wkraczamy na teren Wilkowic, ul. Do Boru i kładką nad drogą S1 wracamy na stację **Wilkowice Bystra** (398 m), gdzie kończy się nasza trasa.

06 Milówka – Hala Boracza – Prusów – Węgierska Górka

Milówka – 3,7 km – Kolonia Prusów – 3,5 km – Hala Boracza – 2,6 km – Prusów – 4,3 km – Żabnica – 2,4 km – Węgierska Górka

16,4 km

5.05 h

630 m

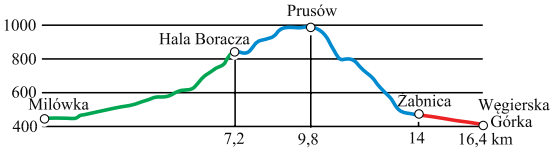

Węgierska Górka
Brzuśnik
Bystra
Cięcina
Węgierska Górka
Schron Wędrowiec
Cięcina
Sola
Zabniczanka
Cisiec
Cisiec
Palenica
686
Kamesznica
Żabnica
Boruć
805
Milówka
Prusów
1010
999
Milówka
Kol. Prusów
Leśny Gród
Milówki
914
Na Hali Boraczej
Milówka Zabawa

Hala Boracza - schronisko

Hala Boracza - widok na Prusów

Trasa biegnie przez Pasmo Romanki w Beskidzie Żywieckim i zaczyna się na ▸ **stacji w Milówce** (449 m).

Ze stacji kierujemy się szlakiem zielonym, ul. Czarną docieramy do głównej ul. Jagiellońskiej, skąd warto podejść 250 m w prawo do ▸ **kościoła Wniebowzięcia NMP**.

Idziemy biegnącą doliną Soły szosą do Rajczy, po czym skręcamy w boczną dolinę Salamonki, którą prowadzi ul. Turystyczna. Podchodzimy lekko w górę doliny przez osiedla Salamonka i Jopki, by dotrzeć do Kolonii Prusów i **Leśnego Grodu** – ogrodu botanicznego z orientalną roślinnością i rzeźbami zainspirowanymi różnymi kulturami świata. Mijamy leśniczówkę Prusów i szkolny budynek Warsztatu Terapii Zajęciowej, idziemy coraz bardziej zwężającą się doliną przez osiedla Komory i Bulasówka. Wkraczamy w las, gdzie zdecydowanym podejściem, trawersującym południowe zbocza Prusowa docieramy na siodło z ▸ **Halą Boraczą i schroniskiem** (849 m).

Stacja Milówka położona jest na linii Galicyjskiej Kolei Transwersalnej, otwartej w 1884 r. z Czadcy do Husiatynia. Obecnie linię obsługują Koleje Śląskie w relacji Katowice – Zwardoń. Budynek stacji pochodzi z lat budowy linii i jest utrzymany w charakterystycznym dla niej stylu. Więcej o linii transwersalnej – str. 65

Pierwotny drewniany **kościół** zbudowano staraniem królowej Konstancji w latach 1628-30. Obecna klasycystyczna świątynia powstała w latach 1834-39, zdobiąca wnętrze polichromia pochodzi z lat 1890-95.

Milówka - kościół

Hala Boracza - widok na Skałę

Prusów - widok na zarastające hale nad Żabnicą

Siodło na **Hali Boraczej** oddziela główny grzbiet Pasma Romanki, a dokładniej Redykalny Wierch (1144 m) od bocznego grzbietu Prusowa, odchodzącego na północny zachód. Schronisko zbudowała w 1925 r. sekcja narciarska żydowskiej organizacji Makkabi z Bielska, dziewięć lat później rozbudowano je o część murowaną. Po II wojnie światowej obiekt przejęło PTTK, które dokonało generalnego remontu w latach 1968-70. W 2008 r. fasadę budynku oblicowano drewnem.

Dojście na Halę Boraczą

- z Rajczy – 7,5 km, 2.45/2.10 h
- z Milówki – 7,2 km, 2,30/1.50 h
- z Żabnicy – 6,9 km, 2.40/2.00 h
- z Żabnicy Skałki – 2,9 km, 1.10/0.45 h
- z Hali Rysianka – 6,6 km, 1.45/2.30 h

Pod schroniskiem zmieniamy kolor szlaku na niebieski, wkraczając na boczny grzbiet Prusowa. Podchodzimy skrajem osiedla Milówki na kulminację 914 m z halą Modrzyń. Następnie ciągiem zarastających hal osiągamy kolejną kulminację 999 m na wypłaszczonym szczycie ▸ **Prusowa**.

Dawniej prawie płaski grzbiet **Prusowa** stanowił ośrodek góralskiego pasterstwa i pokryty był halami, obecnie zarastającymi ze względu na zaniechanie wypasu owiec. Mimo to nadal oferuje widoki na Pasmo Romanki i Kotlinę Żywiecką.

Stąd już blisko na najwyższy punkt całego grzbietu (1010 m).

Ze szczytu Prusowa czeka nas zdecydowane zejście do Żabnicy, zakosami osiągamy osiedle Chołocia Dolina, a następnie osiedle i szczyt Boruć (805 m). Mijamy polany Pasionki i Wierchy, docieramy na siodło pod kulminacją Palenicy (686 m).

Opuszczamy linię grzbietu i schodzimy stromo do doliny Żabniczanki. Ul. Turystyczną w **Żabnicy** docieramy do głównej ul. ks. Karola Śmiecha, przy której stoi ▸ **dzwonnica**.

Hala Boruć

Żabnica - pomnik poległych

Drewniana **dzwonnica loretańska** powstała w 1855 r., 13 lat później dobudowano do niej murowaną kapliczkę domkową. Dzwonnica miała ostrzegać przed powodziami i pożarami, informować o porannej i wieczornej modlitwie oraz powiadamiać o śmierci mieszkańca wsi. W pobliżu znajduje się **pomnik** mieszkańców Żabnicy, zabitych przez hitlerowców we wrześniu 1939 r. i podczas pacyfikacji w 1943 r., w odwecie za współpracę z partyzantami.

Przekraczamy szosą Żabniczankę i docieramy do skrzyżowania z czerwonym Głównym Szlakiem Beskidzkim im. Kazimierza Sosnowskiego. Będziemy nim podążać, aż do stacji w **Węgierskiej Górce**, ten fragment trasy opisany jest na str. 71.

Żabnica - dzwonnica loretańska

INDEKS

Barania Góra 15, 54
Błatnia (Błotny) 40-42, 74
Bystra 91
Chrobacza Łąka 85
Czaniec 81
Czantoria Wielka 48
Czarne 55
Dębowiec 9
Dobracice 63
Dorkowa Skała 53
Frydlant nad Ostrawicą 57
Girowa 22
Górki Wielkie 43-44
Hala Boracza 96
Hala Lipowska 66
Hala Redykalna 65
Hala Rysianka 67
Harcovský most 58
Herczawa 22
Jaworze 73-74, 76
Jezioro Czerniańskie 55
Jezioro Wapienickie 75
Kaskady Rodła 55
Klimczok 11, 39, 92
Koczy Zamek 20
Koniaków 18
Kostelky 26
Kotarz 13
Kozy 83
Lipnik 89
Łysa Góra 30, 60
Magurka Wilkowicka 87
Malenowice 58
Malinowska Skała 15, 35
Mała Praszywa 63
Małe Skrzyczne 36
Meszna 93
Mikuszowice 87
Milówka 95
Mogiła Ivančena 60
Mosty koło Jabłonkowa 25
Ochodzita 21
Olszówka 8
Ostrawica 31
Palenica 75
Porąbka 78
Prażmo 62
Prusów 96

Przełęcz Karkoszczonka 12
Przełęcz Kocierska 79
Przełęcz Kubalonka 51
Przełęcz Przegibek 88
Przełęcz Salmopolska 14, 35
Przysłop pod Baranią Górą 16
Rajcza 65
Rezerwat Barania Góra 15, 54
Rezerwat Czantoria 46
Rezerwat Jaworzyna 75
Rezerwat Kršle 63
Rezerwat Lipowska 65
Rezerwat Lysá hora 29
Rezerwat Malenovický kotel 30, 60
Rezerwat Mazák 30, 59
Rezerwat Ondrášovy díry 59
Rezerwat Plenisko 51
Rezerwat Romanka 69
Rezerwat Stok Szyndzielni 40
Rezerwat Vodopády Satiny 58
Rezerwat Zasolnica 84
Romanka 69
Równica 34
Skalka 25
Skoczów 45
Skrzyczne 36
Słowianka 70
Soszów Wielki 49
Stecówka 53
Stożek Wielki 50
Straconka 85
Studeničný 23
Sulov 27
Szczyrk 38-39
Szyndzielnia 10
Trójstyk Granic 21
Trzy Kopce 39
Trzy Kopce Wiślańskie 35
Ustroń 32
Wapienica 76
Węgierska Górka 71, 97
Wielki Połom 26
Wilkowice 91, 93
Wyrchczadeczka 21
Wysokie 75
Zawodzie 32
Zapora Porąbka 81, 84
Żabnica 97
Żar 80

SPIS TREŚCI

Informacje ogólne **2**

Trasa 5-dniowa

1. Bielsko-Biała Olszówka – Dębowiec – Szyndzielnia – Klimczok - Przełęcz Karkoszczonka **8**
2. Przełęcz Karkoszczonka – Przełęcz Salmopolska - Malinowska Skała – Barania Góra – Przysłop pod Baranią Górą **13**
3. Przysłop pod Baranią Górą – Ochodzita – Jaworzynka – Girowa **18**
4. Girowa – Mosty koło Jabłonkowa – Wielki Połom – Sulov **23**
5. Sulov – Łysa Góra – Ostrawica **28**

Trasa 3-dniowa

1. Ustroń – Równica – Orłowa – Przełęcz Salmopolska – Skrzyczne **32**
2. Skrzyczne - Szczyrk – Klimczok – Błatnia (Błotny) **37**
3. Błatnia (Błotny) – Mały Cisowy – Skoczów **42**

Trasy 2-dniowe

1. 1. Ustroń Zdrój – Czantoria Wielka – Stożek Wielki **46**
   2. Stożek Wielki – Barania Góra – Wisła Czarne **51**
2. 1. Frydlant nad Ostrawicą – Malenowice – Łysa Góra **56**
   2. Łysa Góra – Prażmo – Mała Praszywa – Dobracice **60**
3. 1. Rajcza – Hala Redykalna – Hala Lipowska – Hala Rysianka **64**
   2. Hala Rysianka – Romanka - Słowianka – Węgierska Górka **68**

Trasy 1-dniowe

1. Jaworze – Błotny (Błatnia) – Bielsko-Biała Wapienica **72**
2. Porąbka – Przełęcz Kocierska – Żar - Porąbka **77**
3. Kozy – Porąbka Zapora – Chrobacza Łąka – Bielsko-Biała Straconka **82**
4. Bielsko-Biała Mikuszowice – Magurka Wilkowicka – Przełęcz Przegibek - Bielsko-Biała Lipnik **86**
5. Wilkowice – Bystra – Klimczok – Meszna – Wilkowice **90**
6. Milówka – Hala Boracza – Prusów – Węgierska Górka **94**

Indeks **98**

Trasy opisane w przewodniku:
trasa 5-dniowa
trasa 3-dniowa
trasy 2-dniowe
trasy 1-dniowe
Nowa Wieś
Hecznarowice
Janowice
Kęty
Pisarzowice
Bulowice
Wieprz
Andrychów
Kobiernice
Czaniec
Roczyny
Kozy
Bujaków
Bukowiec
Chrobacza Łąka
828
Bukowski Groń
Brzezinka
Sułkowice
Porąbka
767
Bielsko-Biała
Jaworze
Kozubnik
Targanice
Międzybrodzie Bialskie
Żar
761
Czarny Groń (Potrójna)
892
Magurka Wilkowicka
909
Koclerz
879
Międzybrodzie Żywieckie
Czupel
933
Wilkowice
Bystra
Czernichów
Beskid Mały
Szyndzielnia
1028
Błatnia (Błotny)
917
Klimczok
1117
Kocierz Moszczanicki
Kucówki
833
Okrajnik
Tresna
Meszna
Rybarzowice
Bierna
Brenna
Łodygowice
Łękawica
Ślemień
Gilowice
Buczkowice
Kalna
Zarzecze
Godziszka
Pietrzykowice
Żywiec
Szczyrk
Rychwałd
Pewel Ślemieńska
Bąków (Czeretnik)
766
Kotarz
974
Skrzyczne
1257
Słotwina
Rychwałdek
Lipowa
Sienna
Pewel Wielka
Mutne
Beskid Śląski
Malinowska Skała
1152
Ostre
Leśna
Twardorzeczka
Radziechowy
Trzebinia
Świnna
Pewel Mała
Jeleśnia
Wieprz
Przyłęków
Jastrzębica
Przyborów
Przybędza
Bystra
Juszczyna
Barania Góra
1220
Węgierska Górka
Cięcina
Brzuśnik
Sopotnia Mała
Krzyżowa
Wisła
Sopotnia Wielka
Skała
946
Cisiec
Kamesznica
Żabnica
Beskid Żywiecki
Korblelów
Koniaków
Szare
Prusów
1010
Romanka
1366
Milówka
Ochodzita
895
Nieledwia
Llipowski Wierch
1324
Zabawa
824
Laliki
Sucha Góra
1040
Pilsko
1557
Zwardoń
Sól-Kiczora
Rajcza
Rachowiec
954
Sól
Złatna
Oravské Veselé
Rycerka
Ujsoły

BESKIDZKIE WĘDRÓWKI

Autor: Dariusz Wojciechowski

Koordynacja: Jolanta Konior, Magdalena Więzik, Natalia Siatkowska-Stusek, Helena Pešatová

Zdjęcia na okładkach: Adobe Stock, Dariusz Wojciechowski

Zdjęcia: Dariusz Wojciechowski, Jacek Żaba, Archiwum Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej, Archiwum Miasta Frydlant nad Ostrawicą, Archiwum Urzędu Gminy Jaworze, Archiwum Regionu Beskidy, Wikimedia Commons

Mapy: Dariusz Wojciechowski

Projekt graficzny i skład: Andrzej Malenda

Tłumaczenie czeskie: Slavomír Pruski

Tłumaczenie angielskie: Marta Krysiak

Druk: Drukarnia ARKA, Cieszyn

Wydawca:

Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała
tel. +48 (33) 8 136 900, fax. +48 (33) 822 06 72
turystyka@powiat.bielsko.pl
www.powiat.bielsko.pl

Opracowanie wydawnicze:

Dariusz Wojciechowski Naszlaku.com

ul. Śliczna 62/26, 50-566 Wrocław

www.naszlaku.com, info@naszlaku.com

Publikację wydano w ramach projektu pn. „Beskidzkie wędrówki" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG V-A Republika Czeska –Polska 2014-2020 oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Beskidy

Partner projektu:

Miasto Frydlant nad Ostrawicą (Czechy)

Wydanie I, Bielsko-Biała 2021

ISBN: 978-83-956792-2-3

Beskidzkie wędrówki

W przewodniku turystycznym opisano wycieczki, obejmujące Beskid Śląski oraz fragmenty Beskidu Małego, Żywieckiego i Śląsko-Morawskiego. Główną osią tras jest 5-dniowa wycieczka z Bielska-Białej do Frydlantu nad Ostrawicą. Poza tym przedstawiono trasę 3-dniową, 3 trasy 2-dniowe i 6 tras 1-dniowych po beskidzkich pasmach. Przy trasach wielodniowych zaplanowano nocleg w górskich schroniskach. Trasy zawierają kilometraż i czas przejścia, opisy szczytów i spotykanych po drodze ciekawych obiektów, wykaz dojść do charakterystycznych punktów, mapę każdego dnia trasy oraz wykres wysokościowy. Całość uzupełniona jest zdjęciami, przedstawiającymi beskidzkie panoramy i ciekawe obiekty. Przy niektórych obiektach podano kody QR, kierujące na poświęcone im strony internetowe.

Egzemplarz bezpłatny

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

EUROREGION BESKIDY

Projekt pn. "Beskidzkie wędrówki" jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Beskidy.